

СХВАЛЕНО
педагогічною радою закладу
від 29.08.2023 р., протокол № 01

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
Наталія ФЕДОРЧЕНКО

**Освітня програма
на 2023-2024 навчальний рік
опорного закладу освіти
«Ржищівська гімназія «Гармонія»
Ржищівської міської ради
Київської області**

ЗМІСТ

ЧАСТИНА I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ

- 1.1. Призначення ЗЗСО та засоби його реалізації
- 1.2. Опис моделі випускника ЗЗСО
- 1.3. Цілі та завдання освітньої діяльності ЗЗСО
- 1.4. Навчальний план та його обґрунтування
- 1.5. Особливості організації освітнього процесу
- 1.6. Показники (вимірники) реалізації освітнього процесу
- 1.7. Процеси розвитку, виховання і соціалізації в школі
- 1.8. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

ЧАСТИНА II. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Вступ

- 2.1. Загальний обсяг навчального навантаження
- 2.2. Навчальні плани
- 2.3. Перелік навчальних програм
- 2.4. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, дисциплін. Логічна послідовність їх вивчення
- 2.5. Очікувані результати навчання здобувачів освіти (реалізація наскрізних ліній ключових компетентностей)

2.6. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою

2.7. Форми організації освітнього процесу

2.8. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

ЧАСТИНА III. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ НУШ

Вступ

- 3.1. Цілі та завдання освітньої діяльності з учнями 5-6 класів
- 3.2. Навчальний план
- 3.3. Перелік модельних навчальних програм для 5-6 класів
- 3.4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою
- 3.5. Опис форм організації освітнього процесу
- 3.6. Оцінювання навчальних досягнень учнів
- 3.7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

ЧАСТИНА IV. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ШКОЛИ II СТУПЕНЯ (7-9 КЛАСИ)

Вступ

- 4.1. Загальний обсяг навчального навантаження
- 4.2. Навчальний план
- 4.3. Перелік навчальних програм
- 4.4. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, дисциплін. Логічна послідовність їх вивчення
- 4.5. Очікувані результати навчання здобувачів освіти (реалізація наскрізних ліній ключових компетентностей)

4.6. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою

4.7. Форми організації освітнього процесу

4.8. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

ЧАСТИНА V. НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

ЧАСТИНА VI. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ

Відповідно до статті 1 Закону України «Про освіту» заклад загальної середньої освіти реалізує автономію, що означає право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності.

В освітньому процесі реалізується академічна свобода, що передбачає самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Освітня програма опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» Ржищівської міської ради є єдиним комплексом освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Основою для розроблення освітньої програми є стандарти освіти відповідного рівня.

Освітня програма містить:

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;

перелік освітніх компонентів та їх логічну послідовність;

загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;

структура програми на 2022-2023 навчальний рік.

Освітня програма передбачає освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти.

Закладом освіти використано типові освітні програми, які розробляються і затверджуються відповідно до Закону України «Про освіту» та спеціальних законів.

Освітня програма має корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами (стаття 33 Закону України «Про освіту»).

Освітній процес в опорному закладі освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» є системою науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Освітня діяльність у опорному закладі освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» передбачає діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямовану на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Освітня діяльність в опорному закладі освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» здійснюється на засадах особистісного, компетентнісного та діяльнісного підходів.

Освітня діяльність опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» спрямована на формування *компетентностей* здобувачів освіти, що є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Викладацька діяльність педагогів опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на

основі відповідного трудового або цивільно-правового договору (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Діяльність педагогів опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» поєднує інтелектуальну, творчу діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи, спрямовану на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Сьогодні освіта вже не підготовка до життя, а спосіб життя. Завдання гімназії полягає у формуванні глобальної компетентності учня, необхідної кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Глобально компетентні люди мають застосовувати такі якості, характеристики і здібності, щоб не лише вивчати навколишній світ, а й жити в ньому. Педагогам, щоб допомогти учням стати глобально компетентними, потрібно не тільки розвивати ці якості у собі, а й шукати способи їх розвитку в учнів. За експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями.

Потужну державу і конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих. Саме таких повинна готувати середня школа України. Центральне місце в системі освіти належить середній школі. В школі ще можна вирівняти дисбаланс у розвитку дітей. Світогляд закладається саме в сім'ї та школі. У школі формується особистість, її громадянська позиція та моральні якості. Тут вирішується, чи людина захоче і чи зможе навчатися впродовж життя.

Пріоритетного значення в розбудові нової школи набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей:

морально-етичних – гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей;

соціально-політичних – свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність.

У центрі освіти має перебувати виховання в учнів відповідальності за себе, за добробут нашої країни.

У здійсненні виховного процесу мають ураховуватися такі організаційні орієнтири:

- виховання не зводиться до окремих виховних занять;
- до створення виховного середовища залучається весь колектив школи;
- учитель є взірцем людини вихованої, своїм прикладом він надихає і зацікавлює дитину;
- у плануванні діяльності враховуються індивідуальні нахили і здібності кожної дитини, створюються належні умови для їх реалізації;
- співробітництво з позашкільними закладами освіти;
- активне залучення до співпраці психологів і соціальних педагогів;
- налагодження постійного діалогу з батьківською спільнотою.

1.1. Призначення ЗЗСО та засоби його реалізації

Опорний заклад освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» Ржищівської міської ради Київської області знаходиться у м. Ржищеві, вул. Адмірала Петренка, 2 є юридичною особою, має самостійний баланс, печатку, штамп, ідентифікаційний номер 24215337. Філія ОЗО Гребенівський навчально-виховний комплекс «Початкова школа – дитячий садок» знаходиться у с. Гребені, вул. Нова, 155а., Балико-Щучинська філія у с. Балико-Щучинка, вул. Героїв Дніпра, буд.13а.

Засновником закладу освіти є Ржищівська міська рада.

Опроний заклад освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про дошкільну освіту", іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, іншими нормативно-правовими актами, Положенням про навчально-виховний комплекс "дошкільний навчальний заклад - загальноосвітній навчальний заклад", "загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад", затвердженим постановою Кабінету Міністрів від 12 березня 2003 р. № 306 (зі змінами), Статутом гімназії, Програмою розвитку опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія».

Відповідно до статті 6 Закону України «Про освіту» принципами освітньої діяльності ЗЗСО є: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; рівні можливості для всіх; забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування; науковий характер освіти; різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; академічна доброчесність; академічна свобода; фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законом; гуманізм; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; невтручання політичних партій в освітній процес; невтручання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених цим Законом); різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; державно-громадське управління; державно-громадське партнерство; державно-приватне партнерство; сприяння навчанню впродовж життя; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою.

Метою освітньої діяльності опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування **ключових компетентностей**.

Завданнями опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- розвиток особистості учня, його здібностей і обдаровань, наукового світогляду;
- реалізація права учнів на вільне формування політичних і світоглядних переконань;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів;
- генерація нових знань та розвиток відчуття соціальної справедливості;
- створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство.

Саме виховання компетентної, відповідальної за своє життя людини і є головним завданням гімназії.

Заклад загальної середньої освіти несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;
- дотримання державних стандартів освіти;
- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;
- дотримання фінансової дисципліни.

Відповідно до чинного законодавства гімназія здійснює освітній процес згідно із освітніми і навчальними програмами трьох ступенів освіти:

0 ступінь – дошкільна освіта;

I ступінь – початкова загальна освіта;

II ступінь – основна загальна освіта.

Призначення кожного ступеня навчання визначається у відповідних освітніх програмах.

Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення школи є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту навчальних програм ЗДО та ЗЗСО, а також уведення в навчальний план предметів і курсів, що надають учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності:

інтелектуальної – участь у всіх предметних та міжпредметних конкурсах різних рівнів, змаганнях ерудитів школи, міста;

трудової – участь у всіх акціях з благоустрою та очистці території школи та міста;

художньо-естетичної – участь у всіх шкільних і міських виховних заходах, акціях, флеш-мобах;

поглиблене вивчення предметів: математика (5 клас), біології (8 клас).

Освітні програми, які реалізуються в ОЗО «Ржищівська гімназія «Гармонія»,

спрямовані на:

формування в учнів сучасної наукової картини світу;

виховання працьовитості, любові до природи;

розвиток в учнів національної самосвідомості;

формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;

інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;

рішення завдань формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;

виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей населення регіону, України та інших народів в умовах багатонаціональної держави;

формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

У опорному закладі освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» створені та функціонують: предметні методичні кафедри, творчі групи, психологічна та соціальна служби.

Ефективному управлінню якості освітньої діяльності в ОЗО «Ржищівська гімназія «Гармонія» сприяють система ІСУО та програма КУРС Школа.

Наша гімназія - місце рівних можливостей для всіх; гімназія, в якій навчаються поряд обдаровані діти в тій чи іншій галузі та «звичайні»; гімназія, яка намагається дати можливість для розвитку кожній дитині та розвинути її так, щоб вона була успішною в житті; школа компетентнісного розвитку і самовдосконалення з ідеалом вільної, життєлюбної, талановитої особистості. Тобто щоб дитина, навчаючись в гімназії, змогла набути всі життєві компетенції в тому обсязі, в якому вони їй потрібні для її успішного становлення.

Сучасний підхід до стратегії розвитку освіти наголошує, що якість освіти є найефективнішим засобом для задоволення освітніх потреб суспільства, сім'ї, дитини. Якість оцінюється моральними та ринковими категоріями, це не тільки якість кінцевих результатів, але й всіх процесів, які впливають на кінцевий результат. Тому управління гімназії зосереджене на управлінні якістю освіти. А це означає співвіднесення результатів роботи гімназії з метою, яку колектив школи поставив перед собою. Гімназія працює на засадах «педагогіки партнерства». Основні принципи цього підходу:

-
- повага до особистості;
 - доброзичливість і позитивне ставлення;
 - довіра у відносинах;
 - діалог – взаємодія – взаємоповага;
 - розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
 - принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Гімназія допомагатиме батькам здобувати спеціальні знання про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання в дитині сильних сторін характеру і чеснот залежно від її індивідуальних особливостей.

1.2. Опис моделі випускника гімназії

Випускник нашої гімназії:

- особистість – цілісна, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення;
- патріот – з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини;
- інноватор – здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя.

Освітній процес у гімназії спрямований на формування у випускника **ключових компетентностей**, необхідних для успішної життєдіяльності:

вільне володіння державною мовою;

здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;

математична компетентність;

компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;

інноваційність;

екологічна компетентність;

інформаційно-комунікаційна компетентність;

навчання впродовж життя;

громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;

культурна компетентність;

підприємливість та фінансова грамотність;

інші компетентності, передбачені стандартами освіти (стаття 12 Закону України «Про освіту»).

Усі вищезазначені компетентності важливі та взаємопов'язані. Кожну з них діти набувають під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читати і розуміти прочитане, висловлювати думку усно і письмово, критично мислити, здатність логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення, конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект, здатність співпрацювати в команді та з іншими людьми (стаття 12 Закону України «Про освіту»).

1.3. Цілі освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти

Враховуючи призначення і місце гімназії в освітньому просторі району, опорний заклад освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» працює над досягненням таких цілей:

- забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, основної, середньої (повної) загальної освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають інтелектуальне, фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

1.4. Навчальний план та його обґрунтування

Основним документом, що регулює освітній процес у гімназії, є робочий навчальний план, що складений на основі Типових навчальних планів, розроблених та затверджених Міністерством освіти і науки України, із конкретизацією варіативної частини і визначенням профілю навчання. Зміст навчального плану є механізмом реалізації змісту освіти та одним із засобів формування "моделі" випускника кожного ступеня навчання. Мета та завдання базового навчання полягає у створенні освітнього простору для здійснення самовизначення учнів основної школи до вибору профілю подальшого навчання. Допрофільне навчання у 8, 9 класах має стати етапом «академічної мобільності» випускників основної школи, готовності до свідомого вибору профілю навчання у школі III ступеня. Зміст базової середньої освіти створює передумови для всебічного розвитку особистості і визначається на засадах науковості і

систематичності знань, їх значущості для соціального становлення людини.

Основна школа забезпечує базову загальну середню освіту, що разом із дошкільною, початковою є фундаментом загальноосвітньої підготовки, формує в учнів готовність до вибору і реалізації шляхів подальшого здобуття освіти. Зміст освіти на цьому ступені є єдиним для всіх учнів.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах відповідного рівня. Розподіл навчального навантаження на рік.

Клас	Кількість годин на рік
1 клас	805
2 клас	875
3 клас	910
4 клас	910
Разом	3500
5 клас	1085
6 клас	1172,5
7 клас	1120
8 клас	1207,5
9 клас	1242,5
Разом	5827,5

Базові навчальні предмети, що становлять інваріантну складову змісту середньої освіти, є обов'язковими і вивчатимуться на рівні державного стандарту. Також у 5-9 класах планується допрофільна підготовка. Вивчивши можливий потенціал учнів, підібрали для кожного класу вивчення допрофільних предметів:

7 клас – вводяться предмети природничого спрямування;

8 клас – поглиблено вивчається математика;

9 клас – вводяться предмети природничого спрямування.

Відповідно до робочого навчального плану педагогічні працівники навчального закладу самостійно добирають програми, підручники, навчальні посібники, що мають гриф Міністерства освіти і науки України, а також науково-методичну літературу, дидактичні матеріали, форми, методи, засоби навчальної роботи, що мають забезпечувати виконання статутних завдань та здобуття освіти на рівні державних стандартів.

1.5. Особливості організації освітнього процесу

У 2023/2024 навчальному році пріоритетними є такі напрями освітньої діяльності:

- продовження реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа» – впровадження у 6 класах нового Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт);
- подолання втрат у навчанні, зумовлених спочатку тривалими карантинами, потім – військовою агресією РФ на території нашої держави;
- посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції, розвиток навичок інформаційної гігієни під час війни;
- просвіта з питань особистої безпеки;
- психологічна підтримка всіх учасників освітнього процесу.

З метою виявлення втрат у навчанні на початку навчального року потрібно виявити рівень опанування учнями навчального матеріалу, яким вони оволодівали в умовах воєнного часу самостійно або із використанням технологій дистанційного навчання, визначити

необхідність організації традиційного повторення вивченого матеріалу за минулий рік, запровадити «коригуюче навчання». Це дозволить з'ясувати навченість учнів, їхню готовність до засвоєння нового змісту, а також допоможе визначити оптимальні умови для планування й організації подальшого освітнього процесу. У календарно-тематичному плануванні необхідно передбачити достатню кількість навчального часу для повторення і проведення діагностування результатів навчання за попередній рік. Спосіб діагностування залишкових результатів навчання вчитель обирає самостійно. Результати діагностування не підлягають обліку і не враховуються під час оцінювання за перший семестр. Результати діагностування доцільно використати для коригування календарно-тематичного плану вивчення предмета/інтегрованого курсу. Залежно від готовності здобувачів освіти оволодівати програмовим матеріалом учитель може розширити (збільшити) тематичний блок «Повторення (за попередній навчальний рік)» для подолання виявлених утруднень і відповідно ущільнити програмовий матеріал, який має вивчатися або опрацьовувати нові тематичні блоки, але перші уроки, виділені на опрацювання теми, присвячувати повторенню тих тем попереднього класу, на яких базується вивчення нової теми. Відтак, календарно-тематичний план протягом навчального року може змінюватися залежно від результатів навчального поступу учнів. За результатами Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни компенсація втрат у навчальному часі (пропущені навчальні заняття) найчастіше відбувається через надання учням навчальних матеріалів (презентація, відео, аналогічні навчальні заняття онлайн) та завдань для самостійного опрацювання. Водночас, дослідження вказує на зменшення кількості учнів/учениць, які володіють уміннями, необхідними для самостійного навчання — уміння планувати час, організовувати свою роботу, самостійно виконувати завдання, здійснювати самооцінювання. Для таких учнів надолуження навчальних втрат шляхом самостійного опрацювання навчального матеріалу може бути малоефективним. Одним із варіантів запобігання освітнім втратам може бути проведення компенсаторних занять як для класу, так і для окремої групи учнів чи зведеної групи класів після завершення семестру та навчального року, а також в період літніх канікул. Такі заняття повинні організовуватися за добровільною згодою усіх учасників освітнього процесу та орієнтовані перш за все на тих учнів, які бажають підвищити результати своїх навчальних досягнень. Під час організації дистанційного та змішаного навчання слід виважено обирати електронні освітні ресурси, ураховуючи їх дидактичну доцільність, фактологічну коректність змісту, відповідність навчальній програмі. Вибір цифрової платформи для використання в освітньому процесі заклад загальної середньої освіти здійснює самостійно з урахуванням технічних можливостей учителів та учнів.

Великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між всіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства (співробітництва) ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Її метою бачимо створення нового гуманного співтовариства. Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо:

- подолання інертності мислення,
- перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Принципи партнерства застосовуємо такі:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;

- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації освітнього процесу, але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Як інструменти педагогіки партнерства можна використовувати цікаві й захоплюючі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Упродовж останніх років наполегливо працюємо на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму.

Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Актуальними для нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;
- активність учнів у освітньому процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- відмова від орієнтації освітнього процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
- виховання вільної незалежної особистості;
- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, врахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
- впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.

Гімназія і її філія працює за п'ятиденним робочим тижнем, вихідні дні - субота і неділя.

Відповідно до Закону України „Про освіту” і в зв'язку з тим, що заклад навчається у дві зміни тривалість уроку в 1-4 класах становить 35 хвилин, в 5-9 – 40 хвилин. Час (05 хвилин) використовується вчителями для індивідуальних консультацій та індивідуальної роботи з учнями. Тривалість перерв, під час яких не відбувається харчування школярів – 05 хв., під час яких учні харчуються – 20 хв.

Гімназія працює в такому режимі:

	1-4 класи	5-9 класи
1 урок	08.00-08.35	12.00-12.40
2 урок	08.40-09.15	12.45-13.25
3 урок	09.20-09.55	13.30-14.10
4 урок	10.15-10.50	14.30-15.10
5 урок	10.55-11.30	15.15-15.55
6 урок	11.35-12.10	16.00-16.40
7 урок		16.45-17.25
8 урок		11.15-11.55

**Організація життєдіяльності дітей протягом дня
для групи дитячого садка філії Гребенівський навчально-виховний комплекс
«Початкова школа – дитячий садок»**

Режимні моменти	Розподіл часу
Ранкова зустріч дітей, ігри. Індивідуальні бесіди. Ранкова гімнастика	8:00 – 9:00
Сніданок	9:00 – 9:30
Ігри. Підготовка до заняття. Заняття колективні та індивідуальні	9:30 – 10:30
Підготовка до прогулянки. Прогулянка на свіжому повітрі	10:30 – 12:00
Повернення з прогулянки. Підготовка до обіду. Обід	12:00 – 13:00
Сон	13:00 – 15:00
Підйом дітей. Гігієнічна гімнастика	15:00 – 15:30
Полуденок	15:30 – 16:00
Ігри. Прогулянка. Повернення дітей додому	16:00 – 17:00

Балшко-Щучинська філія працює в такому режимі:

Розклад дзвінків для учнів 2 – 4 класів:

1-й урок 8.30-9.10
2-й урок 9.20-10.00
3-й урок 10.20-11.00
4-й урок 11.10-11.50
ОБІД
5-й урок 12.10-12.50

Розклад дзвінків для учнів 5 -9 класів:

1-й урок 8.30-9.15
2-й урок 9.20-10.05
3-й урок 10.15-11.00
4-й урок 11.20-12.05
ОБІД
5-й урок 12.10-12.55
6-й урок 13.05-13.55
7-й урок 14.05-14.50

2023-2024 навчальний рік розпочинається 1 вересня 2023 року та закінчується не пізніше 1 липня 2023 року. Орієнтовна структура навчального року: I семестр - з 01.09.2023 по 29.12.2023; II семестр - з 15.01.2024 по 31.05.2024.

Тривалість канікул протягом навчального року не повинна становити менш як 30 календарних днів. Впродовж навчального року орієнтовно проводяться канікули: осінні канікули - з 30.10.2023 по 05.11.2023; зимові канікули - з 30.12.2023 по 14.01.2024; весняні канікули - з 25.03.2024 по 31.03.2024. Для учнів перших класів встановлюються додаткові

канікули, орієнтовно, з 12.02.2024 по 18.02.2024.

Орієнтовна дата проведення свята «Останній дзвоник» - 31 травня 2024 року.

Дата вручення документів про освіту буде визначена додатково (в залежності від термінів проведення ДПА).

Відповідно до статті 12 Закону України „Про освіту” навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, основної школи, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством. Перелік предметів державної підсумкової атестації визначається Міністерством освіти і науки України. Терміни їх проведення визначаються закладом освіти та погоджуються з відділом освіти Ржищівської міської ради.

Орієнтовні терміни проведення ДПА для 4 класу – 03 – 15 травня 2024 року; для 9-х класів – 01 – 12 червня 2024 року.

Крім різних форм обов’язкових навчальних занять, у закладі проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, що передбачені окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх інтересів учнів та на розвиток їх творчих здібностей, нахилів і обдаровань.

Згідно з рішенням педагогічної ради навчальна практика та навчальні екскурсії для учнів 1-8 класів проводяться протягом навчального року.

Зарахування, відрахування та переведення здобувачів освіти здійснюється без конкурсу відповідно до території обслуговування, яка закріплена міською радою, Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 №367.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 зі змінами, внесеними наказом від 17.08.2012 № 921 та від 08.04.2016 № 401.

1.6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

На рівні опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» розроблено систему показників (внутрішній моніторинг), що дозволяє визначити, наскільки ефективно реалізується освітня програма, тобто наскільки реальний "продукт" діяльності школи відповідає ідеальній моделі випускника. При цьому об’єктами, механізмами та термінами контролю є:

кадрове забезпечення освітньої діяльності (підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – не менше 150 годин протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, ковчингах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року);

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (наявність документів, визначених нормативно- правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін для самостійної роботи та дистанційного навчання – 2 рази на рік);

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (відповідність ліцензійним та акредитаційним вимогам: шкільні кабінети, класні кімнати, бібліотека, їдальня, наявність інтернету – 2 рази на рік);

якість проведення навчальних занять (вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою);

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) (вивчення рівня навчальних досягнень з предмета – 1 раз на 5 років, циклу предметів – за потребою,

освітньої галузі – 1 раз на 5 років, різні види оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета - на кожному уроці, тематичне – в кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, державна підсумкова атестація – в кінці навчального року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року, інтелектуальних випробовуваннях – протягом навчального року);

моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти (соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників – 1 раз на рік);

продовження навчання (аналіз вступу у ВНЗ України та за її межами - 1 раз на рік).

Відповідно до статті 1 Закону України «Про освіту» результатами навчання є знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати.

Результати навчання здобувачів освіти на кожному рівні базової загальної середньої освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання (стаття 12 Закону України «Про освіту»).

Державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти здійснюється з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та/або якості освіти.

Порядок, форми проведення і перелік навчальних предметів, з яких проводиться державна підсумкова атестація, визначає центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Відповідно до статті 41 Закону України «Про освіту» система забезпечення якості освіти має на меті: гарантування якості освіти; формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою; постійне та послідовне підвищення якості освіти; допомогу закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти.

Складовими системи забезпечення якості освіти є:

система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти);

система зовнішнього забезпечення якості освіти;

система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

Внутрішня система забезпечення якості освіти в опорному закладі освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» включає:

стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти;

систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;

оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;

оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників;

оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;

забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;

забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;

створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;

інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами

закладу освіти.

Система зовнішнього забезпечення якості освіти може включати:

1) інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості освіти, зокрема: стандартизацію; ліцензування освітньої діяльності; акредитацію освітніх програм; інституційну акредитацію; громадську акредитацію закладів освіти; зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання; інституційний аудит; моніторинг якості освіти; атестацію педагогічних працівників; сертифікацію педагогічних працівників; громадський нагляд; інші інструменти, процедури і заходи, що визначаються спеціальними законами України;

2) визначені Законом України «Про освіту» і спеціальними законами органи і установи, що відповідають за забезпечення якості освіти, та спеціально уповноважені державою установи, що проводять зовнішнє незалежне оцінювання;

3) незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти.

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти опорного закладу освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія» є:

оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в гімназії;

постійний моніторинг змісту освіти;

спостереження за реалізацією освітнього процесу;

моніторинг технологій навчання;

моніторинг ресурсного потенціалу гімназії;

моніторинг управління ресурсами та процесами;

спостереження за станом соціально-психологічного середовища гімназії;

контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;

розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості освіти, участь у стратегічному плануванні.

1.7. Процеси розвитку, виховання і соціалізації в опорному закладі освіти «Ржищівська гімназія «Гармонія»

Виховання учнів у ОЗО «Ржищівська гімназія «Гармонія» здійснюється під час проведення уроків та занять, у процесі позаурочної та позашкільної роботи. Цілі виховного процесу в навчальному закладі визначаються на основі принципів, закладених у Конституції та законах України, інших нормативно-правових актах.

Весь освітній процес у гімназії зорієнтований на дитину, розвиток її талантів, виховання на цінностях, цінностях загальнолюдських, цінностях поваги до іншої людини, цінностях любові до власної країни. Це пронизує весь зміст освіти і весь процес навчання. Виховання позитивних рис характеру та чеснот здійснюється через наскрізний досвід та зміст освіти.

Роль окремих виховних моментів під час навчання за наскрізними темами різна і залежить від їх мети і змісту та від того, наскільки тісно той чи інший захід пов'язаний із конкретною наскрізною темою, життєвим досвідом учнів та їх інтересами. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального та виховного середовища, а зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного розвитку учня.

Екологічна безпека і сталий розвиток

Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.

Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє

розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.

Учні гімназії працюють над проектами «Посади дерево», «Очистимо місто від сміття», «Вторинне використання паперу». Можливі екологічні уроки на відкритому повітрі для учнів початкової школи. Лідери учнівського самоврядування виступили з пропозицією восени та весною проводити акції «Щоб моя гімназія була красивою!». Учні школи I ступеня беруть участь в акції «Годівничка» (з метою виготовлення та розміщення годівничок на території закладу) та в проєктах «Бути здоровим – модно», «Діти за гуманне ставлення до тварин».

Громадянська відповідальність

Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проєкти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

В рамках розвитку соціальної і громадянської компетентності діє учнівське самоврядування, яке намагається втілити принципи і механізми функціонування суспільства в межах школи. У подальшому учнівський та учительський колективи намагатимуться діяти так, щоб активна участь у житті школи викликала в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — був націлений на формування порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності.

Здоров'я і безпека

Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище і буде реалізуватися упродовж двох наступних років через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я під час занять «Формування здорового способу життя та профілактика ВІЛ/ СНІДу» серед учнів 9 класу; для учнів 1-4 класів психологічна служба школи планує провести навчальні квести «Здоровим будь» та «Здоровий дух у здоровому тілі», для учнів 5-9 класів – квести, ігри-подорожі «Ми за здоровий спосіб життя!», «Ми проти шкідливих звичок!», для дошкільнят – рольові ігри «Піклування про здоров'я», «Як рости здоровим». Текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів розробили упродовж травня – червня творча група класних керівників під керівництвом учителя з основ здоров'я для інформування про можливі негативні наслідки в разі не виконання правил дорожнього руху. Упродовж наступних років традиційно звертатиметься увага на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Психологічна служба школи разом із класними керівниками спланувала і розробила ряд заходів спрямованих на вирішення проблем пов'язаних з саморегуляцією поведінки у діяльності та спілкуванні, використання вільного часу з урахуванням можливостей і потреб, формування та реалізації валеологічної культури у внутрішкільному житті: «Моніторинг психологічного та емоційного стану учнів у освітньому процесі», інформування класних керівників про результати моніторингу та залучення педагогічного й учнівського колективів до співпраці у вирішенні питань і проблем, що виникли. Заплановані інтерактивні акції, фут-квести, психологічні практикуми, тренінгові заняття зроблять приємним пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач та зможуть викликати в учнів чимало радісних емоцій.

Підприємливість і фінансова грамотність

Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).

Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів. В рамках розвитку учнівської підприємливості та фінансової грамотності буде спрямована у подальші 2 роки робота учнівського самоврядування, яке вже виступило з ініціативою про проведення у 2020-2021 н.р. благодійних ярмарок 4 рази на рік з метою здійснення заощаджень для благодійних цілей. Крім того з метою формування економного ставлення до природних ресурсів заплановано збір макулатури та пластику, зароблені кошти будуть витрачені для закупівлі енергозберігаючих ламп.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання та виховної діяльності, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевіряти його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких на засіданнях клубів звітують про виконану роботу перед комісією, до складу якої увійдуть учні, батьки, вчителі.

Можливо проводити заняття в малих групах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Організація освітньої діяльності в дошкільній групі Гребенівський НВК «Початкова школа – дитячий садок» у 2021-2022 навчальному році здійснюється відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти, Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (затверджено наказом МОН України від 16.06.2015 № 641), Положення про дошкільний навчальний заклад - загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003р. №306 (зі змінами), Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234), Гранично допустимого навантаження на

дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності (затвердженого наказом МОН України від 20.04.2015 № 446), Статуту закладу, інших нормативно-правових актів.

Зміст інваріантної складової Базового компонента дошкільної освіти буде реалізований через чинну програму розвитку дитини дошкільного віку «Дитина» (у редакції 2016 року). Духовна сила нації – творчий потенціал народу, глибоке усвідомлення надбання українців минулих років. Найважливіше завдання сучасного дошкільного закладу - розвивати творчі здібності дітей, допомагати їм реалізовувати свої таланти. Всебічний і гармонійний розвиток особистості передбачає єдність її освіченості, вихованості, загального розвитку. Навчання має комплексний вплив на особистість, незважаючи на те, що освітня функція найбільш специфічна для даного процесу. Сама освіта передбачає формування не лише знань і умінь, але й певних якостей, світогляду, ідейності, моральності особистості та ін. Умовне виділення освітньої, виховної і розвиваючої функції є корисним у практичній діяльності вихователя, особливо при плануванні завдань.

Освітня функція передбачає, в першу чергу, засвоєння знань, формування спеціальних і загально-навчальних умінь і навичок. Знання і вміння передбачають факти, поняття, закони, закономірності, теорії, узагальнену картину світу. У відповідності з освітньою функцією вони повинні стати надбанням особистості, ввійти в структуру її досвіду. Найповніша реалізація цієї функції повинна забезпечити повноту, систематичність і усвідомленість знань і вмінь, їх міцність і дієвість. Це вимагає такої організації процесу виховання і навчання, щоб із змісту навчального предмета, що відображає відповідну галузь наукового знання, не випадали елементи, які є важливими для розуміння основних ідей і суттєвих причинно-наслідкових зв'язків, щоб у загальній системі знань не утворювалося пустот. Знання повинні бути належним чином впорядковані, набуваючи все більшої стрункості й логічної впорядкованості, щоб нові знання впливали з раніше засвоєних і прокладали шлях до наступних знань. Конкретним результатом реалізації освітньої функції є дієвість знань, що виражається в свідомому оперуванні ними, у здатності мобілізувати попередні знання для отримання нових, а також сформованість найважливіших як спеціальних, так і загально-навчальних умінь і навичок.

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави. Метою дошкільної освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Рівнями освіти в НВК є:

- дошкільна освіта, яка відповідає нульовому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- початкова освіта, яка відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

1.8. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Реалізація змісту освіти у гімназії та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I, II ступенів, затвердженого наказами МОН України від 21.03.2018 № 268 (Р. Б. Шиян, Савченко), від 19.06.2017 № 804, від 19.02.2021 № 235.

ЧАСТИНА 2. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Типову освітню програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової загальної освіти. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною мовою	Передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.
2	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	Передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування.
3	Математична компетентність	Передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань,

		усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.
4	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	Передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.
5	Інноваційність	Передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.
6	Екологічна компетентність	Передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства.
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.
8	Навчання впродовж життя	Передбачає опанування вміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі.
9	Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей	Передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя.
10	Культурна компетентність	Передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.
11	Підприємливість та	Передбачають ініціативність, готовність брати

	фінансова грамотність	відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.
--	-----------------------	--

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі наскрізні вміння:

- читання з розумінням;
- уміння висловлювати власну думку усно і письмово;
- критичне та системне мислення;
- творчість та ініціативність;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- уміння конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими особами.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та (або) якості освіти. Перелік навчальних предметів, з яких проводиться атестація, а також форма проведення атестації з них щороку встановлюються Міністерством освіти і науки України.

Атестація з української мови та математики є обов'язковою для здобувачів початкової освіти. Якщо особи, які завершують здобуття початкової освіти, здобувають освіту мовами національних меншин чи корінних народів або перебували за кордоном і почали вивчати українську мову в поточному навчальному році, замість атестації з української мови можуть проходити атестацію з мови навчання (за заявою одного з батьків або інших законних представників та за рішенням педагогічної ради).

Атестація в закладі освіти проводиться в письмовій формі. Строки атестації в закладі освіти щороку затверджує керівник закладу освіти в межах навчального року. Завдання для проведення атестації в закладі затверджує керівник закладу освіти. Завдання для атестації в закладі освіти здобувачів початкової освіти складають в закладі. Здобувачі освіти (у разі досягнення ними повноліття) або один з їх батьків чи інших законних представників можуть письмово звернутись до керівника закладу освіти щодо проведення атестації в закладі освіти в інші строки, у тому числі достроково (за наявності відповідних документів, що підтверджують підстави перенесення строків). Строки атестації таких здобувачів у закладі освіти визначаються наказом керівника закладу освіти, що видається на підставі відповідних підтверджуваних документів. Від атестації в закладі освіти можуть бути звільнені (відповідно до пунктів 2 - 8 цього розділу): здобувачі освіти, які за станом здоров'я не можуть її складати; особи з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями розвитку. Особи, які за станом здоров'я не можуть проходити атестацію в закладі освіти, звільняються від неї відповідно до Інструкції про звільнення від проходження державної підсумкової атестації учнів (вихованців) загальноосвітніх навчальних закладів за станом здоров'я, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства охорони здоров'я України від 01 лютого 2013 року № 72/78, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 18 лютого 2013 року за № 288/22820. Звільнення від атестації здійснюється відповідно до наказу керівника закладу освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

2.1. Загальний обсяг навчального навантаження:

1 клас	805 годин
2 клас	875 годин
3 клас	910 годин
4 клас	910 годин

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальних планах школи I ступеня.

2.2. Навчальні плани

Навчальний план для учнів 2-4 класів гімназії з навчанням українською мовою за НУШ

Навчальні предмети/Клас			
	2	3	4

Українська мова	5	5	5
Іноземна мова	3	3	3
Математика	3	4	4
Я досліджую світ*	8	7	7
Мистецтво	2	2	2
Фізична культура	3	3	3
Інформатика		1	1
Усього	21+3	22+3	22+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять			
Індивідуальні заняття			
Фінансова арифметика	0,5		
Фінансова абетка		0,5	
Фінансова поведінка			0,5
Професійна орієнтація	0,5	0,5	0,5
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	25	25,5	25,5

* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична-1; природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережна громадянська та історична – разом 4 для 1 класу, 5 – для 2 класу.

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Освітні галузі навчального плану для перших класів реалізуються через інтегровані курси і навчальні предмети.

Освітня галузь «Мовно-літературна» представлена інтегрованим курсом «Навчання грамоти» і окремим предметом «Іноземна мова».

Освітні галузі «Математична», «Технологічна», «Фізкультурна» реалізуються через окремі предмети, відповідно, - «Математика», «Дизайн і технології», «Фізична культура».

Освітня галузь «Природнича, соціальна, здоров'язбережувальна та історична» представлена інтегрованим курсом «Я досліджую світ».

Освітня галузь «Мистецька» реалізується двома предметами – «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» .

Розподіл варіативної складової навчального плану для 1-4 класів:

- з метою врахування індивідуальних освітніх потреб та інтересів школярів, діагностування прогалин в знаннях учнів, організації учнівського колективу, вивчення обдаровання дітей в 1 класі відводиться 1 год на індивідуальні та групові заняття;

- для учнів 2-4 класів для введено по 0,5 години предмету «Фінансова грамотність»:

2 клас – «Фінансова абетка»

3 клас – «Фінансова арифметика»

4 клас – «Фінансова поведінка».

Курс «Фінансова грамотність» допомагає навчити дітей розрізняти найбільш поширені фінансові терміни, розуміти їх зміст і грамотно оперувати ними у повсякденному житті. Мета курсу – формування громадянської та соціальної компетентностей учнів на основі засвоєння ними базових фінансових знань та практичних навичок, їх використання у житті, сприяння соціальній адаптації учнів молодших класів в умовах ринкового середовища, що сприяє психічному і соціальному розвитку дитини як особистості і громадянина.

Ця мета досягається шляхом реалізації таких завдань:

- формування фінансових, соціальних громадянських компетентностей молодших школярів у їх грамотному ставленні до особистих фінансів та позитивному ставленні до самого себе як невід’ємної складової соціальної спільноти;
- виховання соціально-активної особистості, яка усвідомлює себе як громадянина демократичного суспільства;
- оволодіння навичками колективної праці, роботи в групах, що сприяють розвитку міжособистісного спілкування як основи взаєморозуміння між людьми;
- випробування соціальних ролей, де можна виявити навички фінансово-грамотної поведінки молодшого школяра;
- формування грамотної фінансової та споживчої культури учня початкової школи.

Оскільки заклад бере участь у впровадженні реалізації експерименту

Всеукраїнського рівня за темою «Професійна орієнтація у Новій українській школі», для учнів 2-4 класів введено по 0,5 годин курсу «Професійна орієнтація».

Навчальний план для учнів 1 класу гімназії та 2-4 класів Балико-Щучинської філії з українською мовою навчання

Освітня галузь	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень			
		1	2	3	4
Мовно-літературна	Навчання грамоти. Українська мова Українська мова та читання	7	7	7	7
Іншомовна	Англійська мова	2	3	3	3
Математична	Математика	4	4	5	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров’язбережувальна)	Я досліджую світ	3	3	3	3
Технологічна	Дизайн та технології	1	1	1	1
	Інформатика	-	1	1	1
Мистецька	Мистецтво	2	2	2	2
Фізкультурна*	Фізична культура	3	3	3	3
Усього		19+3	21+3	22+3	22+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять					
Індивідуальні та групові заняття	1				

Загальна кількість навчальних годин		23	25	25	25
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження здобувача освіти		20	22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	24	25	25

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів

2.3. Перелік навчальних програм

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Учні 2-4 класів гімназії навчатимуться за Типовою освітньою програмою (Р. Б. Шияна), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки від 21.03.2018р. № 268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти».

Учні 1 класу гімназії та 2-4 класів Балико-Щучинської філії – за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти (під керівництвом Савченко О.Я.), затвердженої наказом МОН України від 21.03.2018 № 268.

Перелік навчальних програм для вивчення предметів інваріантної і варіативної складової у 1-4 класах у 2022-2023 навчальному році

№ з/п	Навчальна дисципліна	Клас	Назва програми	Видавництво	Тип (державна або авторська)	Ким дозволена для використання (ким затверджена)
I ступінь						
1	Українська мова	2-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти Р. Б.Шияна	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
2	Математика	2-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти Р. Б.Шияна	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
3	Я досліджую світ	2-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти Р. Б. Шияна	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
4	Фізична культура	2-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти Р. Б. Шияна	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
5	Музичне мистецтво	2-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти Р. Б. Шияна	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
6	Образотворче мистецтво	2-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти Р. Б. Шияна	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268

7	Іноземна мова (англійська)	2-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти Р. Б. Шияна	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
8	Українська мова	1-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О. Я. Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
9	Математика	1-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О. Я. Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
10	Я досліджую світ	1-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О. Я. Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
11	Фізична культура	1-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О. Я. Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
12	Музичне мистецтво	1-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О. Я. Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
13	Образотворче мистецтво	1-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О. Я. Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
14	Іноземна мова (англійська)	1-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О. Я. Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268
15	Фінансова абетка	2	Фінансова абетка. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів курсу за вибором. 2 клас. Під загальною редакцією Смовженко Т.С. Автори: Рябова О.Б., Криховець-Хом'як Л.Я.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
16	Фінансова арифметика	3	Фінансова арифметика. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів курсу за вибором. 3 клас. Під загальною редакцією Смовженко Т.С. Автори: Рябова О.Б., Криховець-Хом'як Л.Я.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
17	Фінансова поведінка	4	Фінансова поведінка. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів курсу за вибором. 4 клас. Під загальною редакцією Смовженко Т.С. Автори:	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23

2.4. Перелік, зміст, тривалість і взаємодія освітніх галузей

Освітня галузь «Мови і літератури» з урахуванням вікових особливостей учнів у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Українська мова», «Літературне читання», «Іноземна мова».

Навчальний предмет „Українська мова” реалізується таким чином:

I семестр - 4 години – українська мова,

3 години – літературне читання;

II семестр – 3 години – українська мова,

4 години – літературне читання.

Освітні галузі «Математика», «Природознавство» реалізуються через однойменні окремі предмети, відповідно, - «Математика», «Природознавство».

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується предметом «Я у світі».

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується окремими предметами «Основи здоров'я» та «Фізична культура».

Освітня галузь «Технології» реалізується через окремі предмети «Трудове навчання» та «Інформатика».

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується окремими предметами - «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

2.5. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

Такі ключові компетентності як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

2.6. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової загальної

середньої освіти

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

2.7. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

2.8. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

ЧАСТИНА III. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ

Вступ

Ідея компетентнісного підходу до сучасної освіти є наскрізною і визначальною на сьогоднішній день. Надання пріоритетів формуванню у дітей готовності здобувати знання самостійно протягом усього життя поставило нагальну потребу у виробленні власної концепції розвитку школи, яка прокладає стратегічний напрям у роботі колективу закладу, допомагає поєднати цілі та очікуваний результат, усвідомити їх усім учасникам навчально-виховного процесу. Серед сучасних моделей освіти виділяють модель 4К, що включає чотири ключові компетентності, що починаються з букви «К»: креативність, комунікація, кооперація (співпраця), критичне мислення. Важливим показником життєвої компетентності школяра, його життєздатності, спроможності правильно орієнтуватися у життєвих реаліях та допомагати розв'язувати проблеми є цілісне світобачення. Тому освітня діяльність у 5 класі має спрямовуватись на сформованість базових особистісних якостей дитини, таких як: міжособистісна злагода, міжособистісне партнерство, самостійність, чуйність, шанобливість, допитливість, спостережливість, креативність, розсудливість. Організація освітньої діяльності в 5-х класах здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р - <https://cutt.ly/OyA9z5p>), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898, листа МОН № 45/2203-21 від 06.08.2021 «Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа», наказу МОН № 289 від 01.04.2022 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти». Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма. Реалізація призначення закладу здійснюється через забезпечення в освітній діяльності таких принципів:

- гуманізм як норма поваги до особистості та основа побудови партнерського спілкування з дитиною;
- інтеграційні засади побудови та організації освітнього процесу;
- визнання самоцінності кожного вікового періоду та орієнтація на вікові особливості;
- створення сприятливих умов для формування і розвитку у дитини пізнавальних, психічних процесів, належної спрямованості на активність у соціумі, конструктивних мотивів поведінки, самосвідомості, позитивної самооцінки, самоповаги та шанобливого ставлення до тих, хто її оточує;
- урахування індивідуальних інтересів, здібностей, темпу розвитку дитини.

Завдання освітніх ліній у 5-6 класах реалізуються на основі тематичного планування за принципом методичного конструктора та інтегрованого підходу до змісту та організації освітньої діяльності. Побудова освітнього процесу на засадах інтегрованого підходу забезпечує єдність та взаємопов'язаність усіх освітніх ліній у кожній темі, що реалізується як цілісна змістова та діяльнісна одиниця освітнього процесу. Основними формами організованої освітньої діяльності 5-класників є щоденні інтегровані заняття, підгрупові предметні заняття, індивідуально-групові заняття різної пізнавальної та продуктивної

спрямованості. Цілісне бачення та структура тематичних циклів, за якими будується освітній процес, відображаються у плануванні за принципом методичного конструктора. Зберігаючи наступність із початковою школою, забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я. Зміст програми дає можливість формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися українською та англійською мовами, що передбачає активне використання української мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади; можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання упродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне

розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень. Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

3.1. Цілі та завдання освітньої діяльності з учнями 5-6 класів

МЕТА діяльності закладу: забезпечення єдиної лінії розвитку особистості гімназиста; формування духовної культури та цілісних світоглядних уявлень у дитини. Пріоритетні завдання діяльності педагогічного колективу гімназії:

- створення умов для здобуття якісної освіти в умовах освітнього процесу;
- формування у дітей основ культури споживання та екологічної свідомості через впровадження ідей освіти для сталого розвитку;
- втілення інклюзивних цінностей через збагачення інклюзивними підходами освітньої практики;
- сприяння формуванню у гімназистів лідерських якостей особистості;
- формування світогляду дітей засобами художнього слова;
- оптимізація взаємодії з батьками;
- модернізація матеріально-технічної бази та програмно-методичного забезпечення закладу.

3.2. Навчальний план

Робочий навчальний план для 5 класів розроблено за Типовою освітньою програмою для 5-6 класів, затвердженою наказом МОН основі типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН № 235 від 19.02.2021р.

Учні 5-6 класів продовжать вивчати курс за вибором «Фінансова грамотність». Розвиток ринкової економіки передбачає активну участь громадян в різних сферах фінансового життя країни. В усіх соціально – економічних процесах, що відбуваються в нашій країні, зростає роль сім'ї. Саме у родині закладаються основи буття людини, її моральні та світоглядні якості, формуються навички вмілого господарювання. Фінансова грамотність допомагає домогосподарствам ефективно планувати і використовувати особистий бюджет, приймати рішення у сфері фінансів, виходячи зі своїх інтересів; орієнтуватися в послугах і продуктах, що пропонуються фінансовими установами. Разом з тим, кожна сучасна людина намагається убезпечити себе та свою родину від негативних наслідків економічних коливань, створюючи особисту систему фінансової безпеки. Це обумовлює необхідність формування в учнів основної школи знань та практичних навичок з питань фінансової грамотності, що є основою фінансової безпеки. Від рівня фінансових знань залежить економічний добробут кожного громадянина, родини і суспільства в цілому. Досвід розвинених країн показує, що підвищення рівня фінансової грамотності населення

необхідно починати з ознайомлення школярів із даними питаннями якомога раніше. Програма навчального курсу «Родинні фінанси» пропонується для вивчення учнями 6 класу і розрахована на один рік вивчення за варіантом Б – 35 годин, учнями 5 класу – за варіантом А – 17 годин. **Метою** курсу є підвищення рівня фінансової грамотності учнів 5-6 класів шляхом ознайомлення з основами управління родинними та власними фінансами, формування навичок раціонального використання фінансових ресурсів родини. Головними **завданнями** курсу є:

- ознайомити учнів з основними поняттями навчального курсу;
- сформуванню цілісного уявлення про роль родини у системі фінансово економічних відносин;
- ознайомити учнів з основними правилами ведення родинних та особистих фінансів, правилами формування особистого бюджету;
- формувати вміння раціонального використання власних та родинних фінансів; - навчати приймати раціональні фінансові рішення;
- формувати навички збільшення заощаджень, забезпечення фінансової безпеки родини.

Навчальний курс має прикладний характер. Програма передбачає використання діяльнісного підходу при навчанні учнів. Практичні роботи, навчальні ігри, проекти є важливою складовою занять і дозволяють їм не лише краще запам'ятати вивчений матеріал, а й стати активними учасниками змодельованих навчальних ситуацій. Це дасть можливість сформувати в школярів навички, необхідні для забезпечення власного економічного добробуту і добробуту своєї родини.

Оскільки гімназія впроваджує реалізацію експерименту Всеукраїнського рівня за темою «Професійна орієнтація у Новій українській школі», у 5-6 класах вводяться по 0,5 і 1 годині для реалізації проєкту. В частині професійної орієнтації метою програми є розроблення системного та комплексного підходу, який забезпечить сталий розвиток процесів, враховує запити учасників освітнього процесу, потреби громад, ринку праці, базується на залученні всіх зацікавлених сторін і відповідає принципам освітньої діяльності, закладеним у законодавстві України та рекомендаціям Європейського Парламенту, Ради Європейського Союзу, зокрема "Про основні компетентності для навчання протягом усього життя". Україна є частиною глобального світу і разом з тим проходить трансформацію суспільних і економічних відносин, які призводять до значних змін на ринку праці. Нові тенденції – стрімкий розвиток інновацій та технологій, виникнення нових спеціальностей на перетині кількох галузей, нових форм і видів зайнятості, підвищення конкуренції, посилення міграції, можливість постійно змінювати місце роботи та фах – висувають нові вимоги до оволодіння знаннями, уміннями та навичками. М'які універсальні міжпрофесійні навички, такі як менеджмент знань та інформації, самоорганізації, ведення переговорів, уміння аналізувати та приймати ефективні рішення, розв'язувати комплексні задачі дозволяють нам швидко адаптуватися до нових умов, а разом з профільними знаннями – набути конкурентноздатності та затребуваності на ринку праці. Професії, що вже існують, і професії майбутнього відображають наш світ – різноманітний, рухливий та цікавий, з безліччю можливостей для кожної людини, відповідно до її здібностей, талантів, знань, компетентностей, навичок та вміння адаптуватися до умов, що швидко змінюються. «Професійна орієнтація в НУШ» допоможе вирішенню цих проблем.

Для розвитку читачьких здібностей, престижу літератури як частини світового мистецтва у 5, 6 класах введено по 0,5 години для підсилення предмета. На підставі осмислення художніх творів класики й сучасності учні навчаються встановлювати зв'язки між поняттями та явищами з різних сфер людського суспільства, отримують цілісний образ світу крізь призму мистецтва слова, а також мають можливість для формування засобами

літератури й культури власної особистості – патріота України і водночас людини із широким світоглядом, яка відчуває приналежність до цивілізованого світу і причетність до світового культурно-історичного процесу. Робота з теастами зарубіжних авторів сприятиме подальшій соціальній та культурній адаптації учнів до умов сучасного світу, цифрового середовища, формуванню критичного мислення щодо текстів різних видів, пошуку актуальних текстів.

Також у 5 класі введено 0,5 години для підсилення математики з метою розвитку математичних знань, отриманих в початкових класах.

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети/ Клас	5	6
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Англійська мова	3,5	3,5
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5+0,5	1,5+0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	-
	Історія України. Всесвітня історія	-	2
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
	Мистецтво	-	-
Математична	Математика	5+0,5	5
	Алгебра	-	-
	Геометрія	-	-
Природнична	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2
	Біологія	-	-
	Географія	-	2
	Фізика	-	-
	Хімія	-	-
Технологічна	Технології	2	2
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5
Соціальна здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
	Етика	0,5	0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом		27+3	29+3
Варіативна складова			
Курси за вибором, факультативи	Профорієнтація	0,5	1
	Фінансова грамотність	0,5	0,5
Гранично допустиме навантаження		28	31
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-6 класів

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин 5 клас	Кількість годин 6 клас
Мовно-літературна	На тиждень	11,5	11,5
	На рік	402,5	402,5
Математична	На тиждень	5,5	5,5
	На рік	192,5	192,5
Природнича	На тиждень	2	4
	На рік	70	140
Соціальна і здоров'язбережувальна	На тиждень	1,5	1,5
	На рік	52,5	52,5
Громадянська та історична	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Технологічна	На тиждень	2	2
	На рік	70	70
Інформатична	На тиждень	1,5	1,5
	На рік	52,5	52,5
Мистецька	На тиждень	2	2
	На рік	70	70
Фізична культура	На тиждень	3	3
	На рік	102	102
Усього	На тиждень	30	30
	На рік	1050	1050
Додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	31	34
	На рік	1085	1190
Гранично допустиме навантаження	На тиждень	28	31
	На рік	980	1085

3.3. Перелік модельних навчальних програм для 5-6 класів

Освітня галузь	Назва програми	Автори
Мовно-літературна	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.
	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Волощук Є. В. Н.І.Богданець- Білоskalенко, В.В. Снегір'ова, О. Л. Фідкевич
	Модельна навчальна програма «Українська література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Архипова В. П., Січкара С. І., Шило С. Б.
	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І, Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О.М., Кіор Т.М
Громадянська та історична	Модельна навчальна програма "Вступ до історії України та громадянська освіта" для закладів загальної середньої освіти	авторський колектив: Бурлака О.В., Власова Н.С., Майорський В.В., Желіба О.В., Піскар'ова І.О., керівник авторського колективу Щупак І.Я
Математична	Модельна навчальна програма "Математика. 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти	Істер О. С.
Природнича	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.
Мистецька	Модельна навчальна програма "Мистецтво. 5-6 класи" (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Кондратова Л.Г.
Технологічна	Модельна навчальна програма "Технології. 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.
Інформатична	Модельна навчальна програма "Інформатика. 5-6	Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько

	класи" для закладів загальної середньої освіти	В. В.
Фізична культура	Модельна навчальна програма "Фізична культура. 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломоєць Г.А., Боляк А.А., Ребрина А.А., Деревянко В.В., Стеценко В.Г., Остапенко В.І., лакіза О.М., Косик В.М. та ін.
Соціальна і здоров'язбережувальна	Модельна навчальна програма "Здоров'я, безпека та добробут 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Шиян О. І., Дяків Г.Г., Волощенко О. В., Гриньова М.В., Козак О. П., Овчарук О. В., Сорока І.З., Седоченко А. Б., Страшко С. В.
	Модельна навчальна програма "Етика 5-6 класи " для закладів загальної середньої освіти	Ашортія Є. Д., Бакка Т.В., Желіба О.В.,Козіна Л.Є., Щупак І.Я., Мелещенко Т.В.

3.4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти). У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

3.5. Опис форм організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб. Освітня програма ОЗО «Ржищівська гімназія «Гармонія» передбачає досягнення здобувачів освіти сукупності компетентностей, що є базою для подальшого особистісного розвитку в умовах шкільного навчання. Особливий акцент здійснюється на здатність дітей встановлювати асоціативні зв'язки, взаємозв'язки між об'єктами і явищами навколишнього світу, робити умовисновки та висловлювати

судження. Ці характеристики засвідчують сформованість цілісних світоглядних уявлень і є результатом упровадження засад інтеграції в освітньому процесі.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, за виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу. Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу. Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань). Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у

змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

3.6. Оцінювання навчальних досягнень учнів

Навчальні досягнення здобувачів у 5-6 класах здійснюються у бальному оцінюванні, яке передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Оцінювання є зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу.

Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів педагоги керуються такими категоріями критеріїв:

- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);
- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;
- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Під час оцінювання навчальних досягнень враховуються дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності.

У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Запроваджуються такі види оцінювання:

- діагностичне;
- формувальне;
- підсумкове;
- прогностичне.

Діагностичне оцінювання: на початку навчання вчитель визначає рівень компетентності учня, вимірює те, що було вивчено раніше (*тест, бесіда, завдання, читання зразка тощо*). На основі цих результатів учитель планує викладання, оскільки знає рівень навичок і компетентності кожної дитини.

Прогностичне оцінювання – випереджувальне оцінювання: визначення нових цілей для майбутнього навчання; спільні роздуми з учителем про те, що і як вивчати в майбутньому, якої допомоги потребує учень.

Формувальне оцінювання: повчальне оцінювання *під час навчання*, що сприяє навчанню та:

- ґрунтується на поставлених цілях;
- відбувається в усній / письмовій формі / обговорення;
- має місце в усіх інтерактивних формах у гімназії;
- можливе у взаємодії між учителем – учнем – батьками / особами, які їх замінюють;
- інформація про результати навчання й поступ у навчанні учня – якісна, описова.

Формувальне оцінювання – це інтерактивне оцінювання прогресу (поступу) учнів,

що дає змогу вчителю відповідно адаптувати освітній процес на основі даних відстеження особистісного розвитку дітей та хід набуття ними навчального досвіду й компетентностей. Для педагога формувальне оцінювання означає *бути поруч з учнем і вести його* до успіху. Учителі використовують інформацію з оцінювання для корегування навчання та забезпечення правильного виконання учнями завдань. Коли наставники регулярно залучають учнів до збирання та перевірки інформації про своє навчання, вони допомагають їм ставати відповідальними та самостійними. Формувальне оцінювання дає можливість *учням* усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати подальші кроки з допомогою учителя.

Формувальне оцінювання:

- застосовується для того, щоб з'ясувати, чи досягнута мета навчання;
- учні та вчителі використовують для того, щоб з'ясувати, як учні просунулись у навчанні, як потрібно рухатись далі і як це зробити найкращим чином;
- усвідомлення самим учнем дистанції між тим, чого він хоче досягти, і тим, де він знаходиться в даний момент; планування того, що учень повинен зробити, щоб цю дистанцію скоротити.

Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання на основі викладеного нижче алгоритму діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання, що, зокрема, забезпечить наступність між підходами до оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової і базової середньої освіти:

Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період (наприклад, заняття, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо). Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою, та критерії оцінювання.

Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року. Доцільно впроваджувати поступове залучення учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності.

Надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей. Зворотний зв'язок має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним. Важливо не протиставляти учнів одне одному. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учня / учениці. Труднощі в навчанні доцільно обговорювати з учнями індивідуально. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності.

Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія). Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання.

Корегування освітнього процесу з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів. У формувальному оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, рекомендовано використовувати інструменти з орієнтовного переліку, наведеного нижче.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою

		портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє / зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у пропонуваному твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину– це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони

		були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	3-X-B та 3XB+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант однихвилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогодення заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті «_____»?»
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____ тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох на картках сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого

		висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учні просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов'яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні пригадати та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини підсумувати ці пункти одним реченням, записати одне основне запитання, на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну прив'язку цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семинар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця

		зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителю зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учням відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____ схоже на/відрізняється від _____ ? Які характерні риси/елементи _____ ? Як іще можна показати/проілюструвати _____ ? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____ ? Як _____ стосується _____ ? Які ідеї / деталі можна додати до _____ ? Наведіть приклад _____ ? Що не так з _____ ? Який висновок ви могли б зробити з _____ ? Які висновки можна зробити з _____ ? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____ ? Що може статися, якщо _____ ? Які критерії можна взяти для оцінки _____ ? Які докази підтверджують _____ ? Як ми можемо довести / підтвердити _____ ? Як це можна розглядати з точки зору _____ ? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____ ?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути

		адаптовані залежно від глибини знань
41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між _, один вплив на _; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...
46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Проміжне оцінювання протягом навчального року є **частиною формувального оцінювання**. Заклад приймає рішення про проміжне оцінювання: коли, як, які інструменти оцінювання, скільки разів на рік – як

проміжний звіт;

обговорення оцінювання учнем, батьками / особами, які їх заміщують, і вчителем;

ґрунтується на самооцінюванні учня, оцінюванні вчителя та оцінюванні батьків / осіб, які їх заміщують.

Передбачає ведення записів: портфоліо, тести, відео, інші види іспитів, різні проєкти, твори тощо.

Підсумкове оцінювання - це оцінювання рівня компетентності, що проводиться

після засвоєння навчального модуля, за навчальний рік за критеріями для визначення рівня компетентності наприкінці 6 і 9 класів.

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Педагогічна рада гімназії може ухвалити рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента. Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру, та динаміки особистих навчальних досягнень учня / учениці. Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим і здійснюється на розсуд закладу освіти.

Річне оцінювання здійснюють на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року. Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення. Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі / учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять.

За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ. Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами).

Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі/учениці, його/її батькам (іншим законним представникам). Відомості, отримані під час підсумкового та, у разі застосування, проміжного, оцінювання результатів навчання, застосовують у формульованому оцінюванні, зокрема, для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнем/ученицею, та коригування освітнього процесу.

Критерії та шкала оцінювання

Оцінювання має бути зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу.

Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів доцільно керуватися такими категоріями критеріїв:

- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);
- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною

інформацією;

- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Під час оцінювання навчальних досягнень важливо враховувати дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем/ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Для визначення рівня досягнення учнями результатів навчання у закладі освіти можна застосовувати Орієнтовну рамку оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти (Додаток [2]) або на її основі розробити власні критерії та шкалу оцінювання. У пропонуваній Орієнтовній рамці оцінювання навчальних досягнень навчальні досягнення учнів характеризують за чотирма рівнями: початковий, середній, достатній, високий.

<i>Характеристика навчальної діяльності*</i>	<i>Стан сформованості (сформовано/формується)</i>
виявляє інтерес до навчання	
виявляє розуміння прочитаного	
висловлює власну думку	
критично та системно мислить	
логічно обґрунтовує власну позицію	
діє творчо	
виявляє ініціативу в процесі навчання	
конструктивно керує емоціями	
оцінює ризики самостійно	
приймає рішення	
розв'язує проблеми	
співпрацює з іншим	

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Українська мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Українська література	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			

	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Зарубіжна література	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			

	Загальна оцінка результатів навчання**			
Інтегрований мовно-літературний курс	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Іноземна мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Друга іноземна мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			

	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Математика	Опрацьовує проблемні ситуації та створює математичні моделі			
	Розв'язує математичні задачі			
	Критично оцінює результати розв'язання проблемних ситуацій			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Пізнаємо природу / Довкілля / Природничі науки***	Проводить дослідження природи			
	Опрацьовує та використовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Технології	Проектує та виготовляє вироби			
	Застосовує технології декоративно-ужиткового мистецтва			

	Виявляє самозарадність у побуті / освітньому процесі			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Інформатика	Працює з інформацією, даними, моделями			
	Створює інформаційні продукти			
	Працює в цифровому середовищі			
	Безпечно та відповідально використовує інформаційні технології			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Здоров'я, безпека та добробут (інтегрований курс)	Піклується про здоров'я			
	Приймає рішення для безпеки			
	Виявляє підприємливість і поводиться етично			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Етика / Курси морального спрямування ***	Поводиться етично			
	Мислить критично			
	Позитивно ставиться до себе та оточуючих			
	Загальна оцінка результатів навчання**			

Вступ до історії України та громадянської освіти / ***	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного змісту			
	Виявляє повагу до гідності людини та соціальну активність			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Інтегрований курс «Мистецтво»/ курси за вибором художнього спрямування	Пізнає різні види мистецтва			
	Працює з текстом			
	Бере участь у творчій діяльності			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Фізична культура	Розвиває особистісні якості у процесі фізичного виховання			
	Володіє технікою фізичних вправ			
	Здійснює фізкультурно- оздоровчу діяльність			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
[назва міжгалузевого інтегрованого курсу або курсу за вибором]				

Заклад загальної середньої освіти може здійснювати підсумкове та, у разі застосування, проміжне, оцінювання результатів навчання за рівневою, 12-бальною або за власною шкалою оцінювання, затвердженою рішенням педагогічної ради, – за умови затвердження правил переведення до системи (шкали) оцінювання, визначеної законодавством. Результати річного оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі/учениці в кінці навчального року, за системою (шкалою), визначеною законодавством. Для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти, рекомендуємо перший місяць першого семестру 5-го класу підсумкове та, у разі застосування, проміжне оцінювання результатів навчання учнів здійснювати за рівневою шкалою, а його результати позначати словами або відповідними літерами: «початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)», та супроводжувати вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня/ учениці (а не на помилки або невдачі). При переході від оцінювання за рівневою шкалою в I семестрі до оцінювання за бальною шкалою рекомендуємо при виставленні семестрової оцінки орієнтуватись на бальну оцінку, а можливу різницю між рівнями результатів враховувати шляхом виставлення семестрової оцінки, що відповідає вищому показнику. Якщо рівень результатів навчання учня/учениці визначити неможливо через тривалу відсутність учня/учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)). Заклад освіти використовує такі Орієнтовні вимоги до критеріїв та шкал оцінювання.

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
I. Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення

	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію
	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення

3.7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей). Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

РОЗДІЛ ІV. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ШКОЛИ ІІ СТУПЕНЯ (БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА)

Вступ

Базова середня освіта – це другий рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій, забезпечує базову загальну середню освіту, що разом із початковою є фундаментом загальноосвітньої підготовки, формує в учнів готовність до вибору і реалізації шляхів подальшого здобуття освіти.

Базова середня освіта передбачає поділ на два цикли – 5–6 класи (адаптаційний) і 7–9 класи (базове предметне навчання), що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти. На цьому рівні буде закладено базу свідомого самовизначення учня як особистості, члена сім'ї, нації і суспільства, здатність терпимо і з розумінням ставитися до різноманіття світу і людей. Перший цикл буде пробуджувати і підтримувати інтерес до сфер знань і діяльності, передбачених навчальною програмою. Другий цикл базової середньої освіти сприятиме формуванню учнів як відповідальних членів суспільства, здатних самостійно долати проблеми повсякденного життя, вибирати шлях подальшого навчання відповідно до своїх інтересів і здібностей. Навчання буде здебільшого предметним. Частина часу буде відведена на предмети за вибором. Після завершення базової середньої освіти учень буде усвідомлювати, які ціннісні орієнтири лежать в основі його вчинків, спиратися на сильні риси свого характеру, відчувати відповідальність за результати своєї діяльності.

Метою базової середньої освіти є створення умов для досягнення випускниками **базової школи** очікуваних результатів: знань, умінь, навичок, компетенцій і компетентностей, визначених особистісними, сімейними, громадськими, державними потребами і можливостями учня середнього шкільного віку, індивідуальними особливостями його розвитку і стану здоров'я, продовження навчання в профільній школі.

Завдання:

1. Засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм на основі вимог стандартів.
2. Якісне засвоєння іноземної мови – англійської.
3. Підвищення мотивації навчання школярів через активізацію пізнавальної діяльності, розвиток загальних і індивідуальних здібностей.
4. Розвиток в учнів здатності до дослідницької діяльності, самостійного досягнення мети на основі застосування проектної діяльності в рамках предметів навчального плану.
5. Формування духовно-розвинутої, творчо обдарованої особистості учня на основі сучасних технологій виховання, інтеграції зусиль школи, сім'ї та громадськості.
6. Збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я та безпеки учнів, забезпечення їх емоційного благополуччя через систему роботи по пропаганді здорового способу життя, профілактики шкідливих звичок, створення комфортного та безпечного освітнього середовища.

Освітня програма гімназії (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року № 405. Програма окреслює підходи до планування й організації школою єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, коротко вказує відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу. Освітня програма

базової середньої освіти є продовженням освітньої програми початкової середньої освіти. Програма розроблена з урахуванням психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей 11-15 років, пов'язаних:

- з переходом від навчальних дій, характерних для початкової школи і здійснюваних тільки спільно з класом під керівництвом вчителя, до нової внутрішньої позиції учнів - спрямованості на самостійний пізнавальний пошук, постановку навчальних завдань, ініціативу в організації навчального співробітництва;

- із здійсненням на кожному віковому рівні (11-13 і 14-15 років) якісного перетворення навчальних дій моделювання, контролю та оцінки і проектування власної навчальної діяльності та побудови життєвих планів;

- з формуванням в учня наукового типу мислення, який орієнтує його на загальнокультурні цінності, норми, і закономірності взаємодії з навколишнім світом;

- з оволодінням комунікативними засобами і способами організації кооперації і співробітництва; розвитком навчального співробітництва, що реалізується у відносинах учнів з учителем і однолітками;

- зі зміною форми організації навчальної діяльності та навчального співробітництва від класно-урочної до лабораторно-семінарської та лекційно-лабораторної, дослідницької. Перехід учня в основну школу збігається з складною фазою розвитку дитини (11-13 років, 5-7 класи) - початком переходу від дитинства до дорослості, при якому основним і специфічним в особистості підлітка є виникнення і розвиток у нього самосвідомості - уявлення про те, що він вже не дитина, тобто почуття дорослості, а також внутрішньої переорієнтацією підлітка з правил і обмежень, пов'язаних з мораллю слухняності, на норми поведінки дорослих. Другий етап підліткового розвитку (14-15 років, 8-9 класи) характеризується рядом наступних психолого-фізіологічних змін:

- стрибкоподібним характером розвитку, появою у підлітка значних суб'єктивних труднощів і переживань;

- прагненням підлітка до спілкування та спільної діяльності з однолітками;

- особливою чутливістю до морально-етичного «кодексу дружби», в якому задані найважливіші норми соціальної поведінки дорослого світу; - загостреною сприйнятливістю до засвоєння норм, цінностей і способів поведінки, які існують в світі дорослих і в їх відносинах;

- складними поведінковими проявами, спричиненими протиріччям між потребою у визнанні їх дорослими з боку оточуючих і власної невпевненістю в цьому;

- зростанням інформаційних перевантажень, обсягів і способів отримання інформації (ЗМІ, телебачення, Інтернет).

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;

- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;

- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;

- наступності і перспективності навчання;

- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;

- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;

- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;

- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних

можливостей, потреб та інтересів дітей.

4.1. Загальний обсяг навчального навантаження:

7 клас	1220 години
8 клас	1207,5 годин
9 клас	1242,5 годин

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальних планах гімназії, що складені на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року № 405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».

4.2. Навчальний план для учнів 7, 8 гімназійних класів з поглибленим вивченням окремих предметів

Освітні галузі	Навчальні предмети/ Клас	7	8
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2
	Англійська мова	2+1	2
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1	1,5
	Всесвітня історія	1	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	-	-
	Образотворче мистецтво	1	-
	Мистецтво	-	1
Математика	Математика	-	-
	Алгебра	2	5
	Геометрія	2	2
Природознавство	Природознавство	-	-
	Біологія	2	2
	Географія	3	2
	Фізика	2	2
	Хімія	1,5	2
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	1	2
	Фінансова грамотність	1	-
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура	3	3
	Вчимося жити разом	1	0,5
Разом		30+3	31+3
Варіативна складова			
Курси за вибором, факультативи	Музичне мистецтво	1	
МАН			1

Гранично допустиме навантаження		32	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		34	35

Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація особистості учнів, формування їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення й поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Випускник основної школи має бажання і здатність до самоосвіти, виявляє активність і відповідальність у громадському й особистому житті, здатний до підприємливості й ініціативності, має уявлення про світобудову, бережно ставиться до природи, безпечно й доцільно використовує досягнення науки і техніки, дотримується здорового способу життя. Тому для учнів 7 класу взято для підчилення 1 годину для вивчення курсу «Географія». Розв'язання актуальних нині соціальних, економічних, екологічних, морально-етичних проблем, як от збереження довкілля, здоров'я людей, життя на Землі, здійснюється на основі біологічних та географічних знань. Біологічна та географічна освіта наділені значним потенціалом у формуванні світогляду людини нового тисячоліття, зокрема завдяки відкриттям у пізнанні живого. Сучасне суспільство змінює свій погляд на зміст біологічної освіти, висуваючи нове завдання – сформувати в учнів природничо-наукову компетентність шляхом:

засвоєння системи інтегрованих знань про закономірності функціонування живих систем, їх розвиток і взаємодію, взаємозв'язок із довкіллям;

розуміння біологічної картини світу та цінності таких категорій, як життя, природа, здоров'я;

формування свідомого ставлення до природи як універсальної, унікальної цінності;

уміння застосовувати знання з біології та екології у повсякденному житті, оцінювати їх роль для сталого (збалансованого) розвитку людства, науки та технологій. Досягнення цієї мети забезпечується під час реалізації нового змісту навчання, організації освітнього процесу на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, реалізації наскрізних змістових ліній.

Однією з найгостріших проблем сьогодення є питання про взаємодію людини і природного середовища в контексті забезпечення їх стійкого розвитку. Нехтування принципу єдності людини і природи породило протиріччя між поведінкою людства та сучасним станом довкілля.

Стрімкий розвиток сучасної математичної науки, економіки та комп'ютерних технологій ставить перед середньою освітою завдання підготовки висококомпетентних випускників, здатних продовжувати навчання у вищих закладах освіти за спеціальностями, які безпосередньо пов'язані з математикою, або за спеціальностями, де математика відіграє роль апарату для вивчення й аналізу закономірностей економічних процесів і реальних явищ. Тому учні 8 класу продовжать навчатися за програмою гімназійного класу з поглибленим вивченням математики та предметів математично-природничого циклу.

Мета і завдання поглибленого курсу вивчення математики:

- формувати і розвивати пізнавальний інтерес учнів 8 класу до вивчення алгебри;
- розвивати математичний кругозір, логічне і абстрактне мислення, пам'ять, увагу, дослідницькі компетентності учнів;
- забезпечити високий рівень математичної підготовки учнів до поглибленого вивчення алгебри і геометрії у 8-11 класах;

- надати ґрунтовні знання з математики для забезпечення міжпредметних зв'язків з економікою, інформатикою та іншими природничими дисциплінами з метою їх успішного вивчення;
- сприяти свідомому і вмотивованому вибору учнями основної школи профілю навчання в майбутньому.

Для учнів 7-8 класів вводиться курс за вибором «Вчимося жити разом». Метою курсу є навчання життєвих навичок, які полегшують адаптацію і сприяють відновленню психологічної рівноваги. Головне завдання курсу полягає в тому, щоб досягти позитивних змін у знаннях, ставленнях, намірах, уміннях і навичках, сприятливих для розбудови миру, а саме:

Знання	Ставлення	Уміння/навички
<p>Обізнаність про природні потреби, права й обов'язки людини.</p> <p>Усвідомлення природи конфліктів, негативних наслідків їх ескалації.</p> <p>Здатність ідентифікувати причини конфліктів, способи їх мирного врегулювання.</p> <p>Знання стадій конфлікту, поширених конфліктогенів, алгоритмів розв'язання конфліктів.</p>	<p>Позитивне ставлення до себе, свого життя та своїх життєвих перспектив.</p> <p>Толерантність, прийняття інших поглядів, повага до культурних відмінностей.</p> <p>Емпатія.</p> <p>Солідарність.</p> <p>Соціальна відповідальність.</p> <p>Почуття справедливості та рівності.</p>	<p>Комунікація (активне слухання, вербальне та невербальне спілкування, парафраз).</p> <p>Асертивність (неагресивне самоствердження, вміння відстояти себе, сказати «ні», попросити про послугу чи по допомогу).</p> <p>Здатність до кооперації, групової взаємодії.</p> <p>Критичне і творче мислення.</p> <p>Аналіз проблем і ухвалення рішень.</p> <p>Запобігання ескалації конфліктів.</p> <p>Конструктивне розв'язання конфліктів.</p>

**Навчальний план для учнів 9 класу
з українською мовою навчання**

Освітні галузі	Навчальні предмети/ Клас	9
Мови і літератури	Українська мова	2
	Англійська мова	3
	Українська література	2
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5+0,5
	Всесвітня історія	1
	Основи правознавства	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	-
	Образотворче мистецтво	-
	Мистецтво	1
Математика	Математика	-
	Алгебра	2
	Геометрія	2
Природознавство	Природознавство	-
	Біологія	2
	Географія	1,5
	Фізика	3
	Хімія	2
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура	3
Разом		30,5+3
Варіативна складова		
Курси за вибором, факультативи	Індивідуальна робота (МАН)	1
Гранично допустиме навантаження		33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		34,5

Для юних і допитливих шанувальників науки, які щодня ставлять безліч запитань і намагаються знайти на них відповіді, прагнуть розвивати науково-дослідницькі здібності та реалізувати власні креативні проєкти у 8 і 9 класах вводиться по 1 годині індивідуальної роботи для роботи Малої академії наук.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 зі змінами внесеними наказом № 921 від 17.08.2012 та № 401 від 08.04.2016. У гімназії здійснюється розподіл класу за групами при вивченні таких предметів:

- української мови (6, 8 класи) - за рахунок наповнюваності в класах;
- іноземної мови (6, 8 класи) – за рахунок наповнюваності в класах;
- трудового навчання та технологій (6, 8 класи) – заняття проводяться за наповнюваністю в класах;
- інформатики 5-9 класи.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

**Навчальний план для 7 – 9 класів Балико- Щучинської філії з
навчанням українською мовою**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин у класах		
		7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3/2	2	2
	Українська література	2	2	2
	Іноземна мова	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1	2/1	1/2
	Всесвітня історія	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	-	-
	Мистецтво	-	1	1
Математика	Математика	-	-	-
	Алгебра	2	2	2
	Геометрія	2	2	2
Природознавство	Природознавство	-	-	-
	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	1,5+0,5
	Фізика	2	2	3
	Хімія	1/2	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
	Фізична культура	3	3	3
Разом без фізичної культури		29	28,5	30,5
МАН				1
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		32	31,5	34,5

З цього плану буде реалізовуватись повністю інваріантна складова. Порядок реалізації тижневого навантаження інваріантної частини розподілено так:

- в I семестрі години будуть розподілені таким чином:

історія України у 8 класі -2 години, у 9 класі -1 година ; у 7 класі – 1 година хімії, українська мова – у 5 класі 4 години, у 6 класі – 3 години, у 7 класі – 3 години.

- в II семестрі історія України у 8 класі -1 година, у 9 класі – 2 години ; хімія у 7 класі - 2 години, українська мова – у 5 класі – 3 години, у 6 класі- 4 години, у 7 класі– 2 години.

**4.3. Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня
(затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804)**

II ступінь						
1	Українська мова	7-9	Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 5-9 класи. Г. Шелехова, М.Пентилюк.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
2	Українська література	7-9	Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Мовчан Р.В., Таранік-Ткачук К.В., Молочко С.Р.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
3	Зарубіжна література	7-9	Зарубіжна література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Ніколенко О.М., Таранік-Ткачук К.В., Юлдашева Л.П.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
4	Іноземна мова (англійська)	7-9	Іноземна мова. Англійська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Карпюк О.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
5	Історія України	7-9	Історія України. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 7-9 клас. Пометун О.І., Атамась О.В., Власов В.С.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
6	Всесвітня історія	7-9	Всесвітня історія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 7-9 клас. Пометун О.І., Атамась О.В., Власов В.С.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
7	Музичне мистецтво	7	Мистецтво. Музичне мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-7 класи. Масол Л., Коваленко О., Гайдамака О.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
8	Образотворче	7	Мистецтво. Образотворче	Сайт МОН України	Державна	Лист Міністерства

	Мистецтво		Мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-7 класи. Масол Л., Коваленко О., Гайдамака О.	http://www.mon.gov.ua		освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
9	Мистецтво	8-9	Інтегрований курс «Мистецтво» Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 8-9 класи. Масол Л., Коваленко О., Гайдамака О.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
10	Географія	7-9	Географія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 6-9 класи. Олійник Я.Б., Гладковський Р.В., Вітенко І.М.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
11	Фізика	7-9	Фізика. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 7 – 9 класи. Ляшенко О.І., Бар'яхтар В.Г., Гудзь В.В.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
12	Хімія	7-9	Хімія. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Хімія. 7-9 класи. Величко Л.П., Дубовик О.А.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
13	Біологія	7-9	Біологія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 6-9 класи. Костіков І.Ю., Курсон В.В., Малікова С.О.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
14	Трудове навчання	7-9	Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Сидоренко В.К., Боринець Н.І., Терещук А.І.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
16	Фізична культура	7-9	Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Круцевич Т. Ю., Галенко Л.А., Тимчик М.В.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
15	Основи здоров'я	7-9	Основи здоров'я. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Бойченко Т.С., Воронцова Т.В., Шиян О.І.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
16	Алгебра	7-9	Математика. Алгебра. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 №

			Бурда М. І., Мальований Ю.			1/12038-23
17	Геометрія	7-9	Математика. Геометрія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Бурда М. І., Мальований Ю.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
18	Інформатика	7-9	Інформатика. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. М.І. Жалдак, Завадський І.О., Пасічник О.В.,	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
19	Основи правознавства	9	Основи правознавства. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 9 клас. Т.О.Ремех, Р. Євтушенко, В. Сутковий	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23
20	Вчимося жити разом	7	Модельна програма «Вчимося жити разом. 5-6 класи для закладів загальної середньої освіти. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О. Л.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Лист МОНУ від 12.07.2021 № 795
21	Фінансова грамотність	5-9	Модельна програма «Фінансова грамотність. 5-9 класи». Ткаченко О. В., Довгань А. І., Часнікова О. В., Лапішко З. Я., за загальною редакцією доктора економічних наук професора Смовженко Т. С.			Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23

4.4. Реалізація освітніх галузей

Навчальні плани реалізують освітні галузі Базового навчального плану Державного стандарту через інтегровані курси і навчальні предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну складову. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується у п'ятих класах через навчальний предмет «Історія України (Вступ до історії)» та у шостому класі через інтегрований курс «Історія України. Всесвітня історія».

Освітня галузь «Мистецтво» в 5-7 класах реалізується через окремі навчальні предмети «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво»;

вивчення російської мови продовжується учнями 7-9 класів згідно з додатком 12 Типової освітньої програми.

Розподіл варіативної складової навчального плану для школи II ступеня

Варіативну складову навчального плану визначено в межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб учнів. Години варіативної частини частково використані на збільшення обсягу часу предметів інваріантної складової, особливо важливих для формування особистості, реальних потреб суспільства, забезпечення якісного виконання навчальних програм та враховуючи кадрове, навчально-методичне забезпечення закладу. Особлива увага приділяється опануванню учнями предметів математично-природничого спрямування.

У 9 класі вводиться курс за вибором “Основи медичних знань”, який дає змогу підготувати учнів до реальною життя, допомогти їм набути практичних навичок для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, збагачує елементарними, необхідними у повсякденному житті медичними знаннями, а також доповнює, розширює і поглиблює знання з профільного предмета “Біологія”, знайомить з роботою різних типів медичних закладів. **Мета курсу:**

- усвідомлення цінності і значення здоров’я для гармонійного розвитку особистості;
- поліпшення рівня медичних знань молодого покоління та отримання навичок надання першої медичної допомоги;
- формування в учнів громадської позиції, принципів та норм поведінки щодо стану здоров’я;
- сприяння професійній орієнтації учнів;
- розвиток інтелектуальних, пізнавальних, комунікативних вмінь в учнів.

Завдання курсу:

- формування в учнів цілісного підходу до вирішення проблеми;
- підвищення рівня медичної грамотності учнів;
- оволодіння практичними знаннями — від уміння надати першу медичну допомогу до цілого комплексу соціальних заходів;
- уміння надання само- та взаємодопомоги;
- здійснення профорієнтаційної роботи;
- виховання дбайливого ставлення до власного здоров’я та до здоров’я інших людей.

У 6,7 класах навчальний предмет «Музичне мистецтво» буде вивчатися за рахунок варіативної складової. Мистецтво — особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього та внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність» та ін. Особливості опанування мистецтвом в школі пов’язані з його багатогранним впливом на свідомість і підсвідомість людини, її емоційно-чуттєву сферу, мислення й потреби. Мистецтво сприяє художньо-естетичному розвитку людини та стимулює готовність особистості брати участь у різних формах культурного життя суспільства. Таким чином, здійснюється виховання в учнів ціннісно-світоглядних орієнтацій у сфері мистецтва, розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування потреби у творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні. Навчання музичному мистецтву спрямовується на досягнення мети базової загальної середньої освіти, яка полягає в розвитку та соціалізації особистості учнів, формуванні їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких навичок і навичок життєзабезпечення, здатності до саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

У 8, 9 класах вводиться по 1 годині для індивідуальної роботи з метою організації в закладі науково – дослідницької роботи Малої академії наук.

У 8 класі вводиться 1 година на підсилення предмету «Історія України», а у 9 класі 0,5 години – предмету географії.

В 2022 – 2023 н.р., враховуючи побажання учнів, батьків, матеріальну базу Балико-Щучинської філії, та з метою запобігання прогалин в знаннях, допущених під час карантину, години варіативної частини розподілено таким чином:

- для забезпечення синхронності у навчанні читання й письма на навчання української мови в 1 класі буде використано 1 годину з варіативної частини;

- для запобігання прогалин в знаннях учнів з математики, допущених під час карантину, в 5 класі буде використано 1 годину з варіативної частини для індивідуальних занять з математики;

- з метою підсилення вивчення географії в 9 класі з варіативної частини використовуватиметься протягом року 0,5 години;

- з метою організації в школі науково – дослідницької роботи МАН використати 2 години з варіативної частини.

4.5. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Досягнення мети та виконання завдань базової середньої освіти забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

№ з/п	Ключові компетентності	Очікувані результати
1	Спілкування державною мовою	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно,</p>

		<p>письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію,</p>

			<p>аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість		<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна громадянська компетентності		<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність у сфері самовираження культури		<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах</p>

		мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів, що враховані при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища, окремі предмети, предмети за вибором, роботу в проектах, позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
и Екологічна безпека і сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Формування компетентностей відбувається через постійне включення учнів до різних видів педагогічної доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності з практичним спрямуванням, встановлення та реалізацію в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних.

4.6. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

4.7. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроків:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- урок корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні

уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття, практичні заняття і заняття практикуми, оглядова конференція (для 8-9 класів), оглядова екскурсія.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

4.8. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в гмназії передбачає здійснення відповідних процедур та заходів за напрямками:

1. Управління якістю освітньою діяльністю та розвитком гмназії.
3. Якість складу педагогічного колективу. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників.
4. Дитиноцентричне навчання, викладання та оцінювання здобувачів освіти.
5. Академічна культура. Запобігання та виявлення академічного плагіату.
6. Навчальні ресурси і підтримка учнів. Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу.
7. Інформаційний менеджмент. Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом.
8. Публічна інформація.

Внутрішні чинники якості загальної середньої освіти :

- створення умов для реалізації освітнього процесу;
- ефективність освітнього процесу;
- якість освітнього процесу (результати).

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів, якістю знань, умінь і навичок учнів та інших складових компетентностей, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Критерії, правила та процедури оцінювання здобувачів освіти

Оцінювання якості знань здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти».

Критерії оцінювання та очікувані результати освітньої діяльності учнів є обов'язковою складовою навчальної програми з навчального предмета. На початку вивчення теми вчитель повинен ознайомити учнів з системою та критеріями оцінювання.

Для врахування думки учнів щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні опитування учнів і випускників.

Результати оцінювання здобувачів освіти обговорюються на засіданні педагогічної ради

гімназії.

ЧАСТИНА V. НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Гімназія забезпечує інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, зокрема: адаптує навчальні програми та плани, фізичне середовище, методи та форми навчання, використовує існуючі в громаді ресурси, залучає батьків, співпрацює з фахівцями для надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей, створює позитивний клімат в шкільному середовищі.

Всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними. Діти з особливими освітніми потребами мають отримувати будь-яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм для забезпечення успішності процесу навчання. Вони є найбільш ефективним засобом, який гарантує солідарність, співучасть, взаємоповагу, розуміння між дітьми з особливими потребами та їхніми ровесниками.

Переваги інклюзивної освіти

- Для дітей з особливими освітніми потребами:

Завдяки цілеспрямованому спілкуванню з однолітками поліпшується когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей.

Ровесники відіграють роль моделей для дітей з особливими освітніми потребами.

Оволодіння новими вміннями та навичками відбувається функціонально.

Навчання проводиться з орієнтацією на сильні якості, здібності та інтереси дітей.

У дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті.

- Для інших дітей:

Діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей.

Діти вчаться налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них.

Діти вчаться співробітництву.

Діти вчаться поводитися нестандартно, бути винахідливими, а також співчувати іншим.

- Для педагогів та фахівців:

Вчителі та асистенти вчителів інклюзивних класів краще розуміють індивідуальні особливості учнів.

Вчителі оволодівають різноманітними педагогічними методиками, що дає їм змогу ефективно сприяти розвитку дітей з урахуванням їхньої індивідуальності.

Спеціалісти (медики, педагоги спеціального профілю, інші фахівці) починають сприймати дітей більш цілісно, а також вчаться дивитися на життєві ситуації очима дітей.

Інклюзивна освіта базується на таких принципах:

Цінність людини не залежить від її здібностей і досягнень.

Кожна людина здатна відчувати і думати.

Кожна людина має право на спілкування і на те, щоб бути почутою.

Адаптація системи до потреб дитини, а не навпаки.

Справжня освіта може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємостосунків.

Всі люди потребують підтримки і дружби ровесників.

Задоволення індивідуальних освітніх потреб кожної дитини.

Визнання спроможності до навчання кожної дитини та, відповідно, необхідність створення суспільством відповідних для цього умов.

Залучення батьків до освітнього процесу дітей як рівноправних партнерів та перших вчителів своїх дітей.

Командний підхід у навчанні та вихованні дітей, що передбачає залучення педагогів, батьків та спеціалістів.

Складність завдань повинна відповідати здібностям дитини.

Рівний доступ до навчання у гімназії та отримання якісної освіти кожною дитиною.

Подолання потенційних бар'єрів в навчанні.

Інклюзивна освіта є підходом, який допомагає адаптувати освітню програму та навчальне середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми навчальними можливостями.

У 3, 4, 6 класах гімназії організовано навчання для 4 учнів з особливими освітніми потребами: Михальченка Дмитра, Яржемковської Кароліни, Ціхоцької Марії, Гончарука Руслана. Індивідуальні навчальні плани складено на основі наказу Міністерства освіти і науки України № 693 від 25.06.2018 р. «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (таблиці 8, 10).

Інформація про корекційно-розвиткові заняття

ІІ фахівця	Найменування корекційно-розвиткового заняття	Прізвище, ім'я, по-батькові дитини	Клас , група	Кількість занять на тиждень, годин
Комар Л. В.	Розвиток мовлення	Гончарук Руслан Леонідович	6 клас	2
	Розвиток мовлення	Яржемковська Кароліна Андріївна	4 клас	2
	Розвиток мовлення	Михальченко Дмитро Богданович	3 клас	2
	Розвиток мовлення	Ціхоцька Марія Андріївна	4 клас	2

Рябченко Т. П.	Корекція розвитку	Яржемковська Кароліна Андріївна	4 кл	2
	Корекція розвитку	Михальченко Дмитро Богданович	3 кл	2
	Корекція розвитку	Гончарук Руслан Леонідович	6 кл	1
	Корекція розвитку	Ціхоцька Марія Андріївна	4 клас	2

ЧАСТИНА VI. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Організація освітнього процесу в гімназії в умовах дистанційного навчання

Положення про дистанційне навчання, затверджене наказами Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 та від 08.09.2020 № 1115 визначають, що під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційне навчання може бути реалізовано шляхом застосування дистанційної форми як окремої форми здобуття освіти або використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання за різними формами здобуття освіти, їх поєднання.

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми рівнями відповідно до державних стандартів освіти.

Завданням дистанційного навчання є забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти відповідно до їх здібностей.

Дистанційне навчання реалізовується шляхом застосування дистанційної форми як окремої форми навчання; використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах.

Дистанційна форма навчання в закладі освіти запроваджується відповідно до рішення педагогічної ради, погодженого з органом управління освітою, у сфері управління якого перебуває освітній заклад.

Технології дистанційного навчання використовуються в закладі при проведенні занять через мережу Інтернет під час карантину; в умовах військового стану; навчанні учнів під час хвороби; виконанні науково-дослідницьких робіт у Малій академії наук України; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо.

Дистанційна робота в навчальному році буде організовано в новому безкоштовному захищеному сервері Google Workspace for Education. Ця платформа містить інструменти на базі хмарних технологій для закладів загальної середньої освіти, які навчаються дистанційно та потребують постійного зв'язку з педагогами. Доступні сервіси включають програми для надсилання повідомлень та спільної роботи, такі як: Gmail, Google Диск, Google Календар, Клас та інші.

Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає:

- методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;
- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;
- змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів

Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

- апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

- інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання закладу освіти цілодобовий доступ до веб-

ресурсів і веб-сервісів для реалізації освітнього процесу у синхронному та асинхронному режимах;

- програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;

- веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити:

- методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;

- документи планування освітнього процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять);

- відео- та аудіоматеріали;

- мультимедійні матеріали;

- термінологічні словники;

- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

- віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

- віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;

- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою вчителем;

- ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;

- електронні бібліотеки чи посилання на них;

- бібліографії;

- інші ресурси навчального призначення.

Дистанційне навчання передбачає кілька типів взаємодії з різними цілями:

- оперативне інформування (закриті групи або спільноти класів);
- повідомлення нового матеріалу (проведення онлайн-уроків; доступ до різноманітних навчальних матеріалів тощо);
- уточнювальні запитання (можливість ставити питання та отримати відповідь поза межами онлайн-уроку);
- отримання робіт учнів (тести чи виконані практичні завдання в зошитах);
- оцінювання та коментарі до виконаних робіт, зворотній зв'язок.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, вебінари, онлайн форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проєктну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу, визначені освітньою програмою закладу освіти (навчальними програмами з окремих предметів (інтегрованих курсів)).

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимах.

Синхронний режим – це коли всі учасники освітнього процесу співпрацюють у режимі реального часу, таких як чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі

Асинхронний режим – це учасники працюють у власному темпі та в зручній для себе час, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі, віртуальні дошки, платформи для навчання.

Основними формами онлайн-комунікації є:

Відеоконференція – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у «віддалених класах», коли учні і викладач знаходяться на відстані. Вона проводиться у визначений день і в призначений час. Для якісного проведення відеоконференції, як і телеконференції, необхідна її чітка підготовка: створення програми, своєчасна інформація на сайті і розсилка за списком.

Особливості використання. У режимі реального часу можна проводити онлайн консультації, заняття, обговорювати та приймати рішення, дискутувати, проводити захист проєктів. Учитель і учні можуть бачити один одного, вчитель має можливість супроводжувати заняття наочними матеріалами. Для проведення вебконференцій можна використати платформи Zoom, Google Meet, Skype, Cisco Webex, які дають вчителю потужний інструмент для мотивації та спілкування з учнями на відстані у безпечному середовищі. Zoom, Skype потребують встановлення додатків на пристрій. Для роботи з Google Meet користувачі повинні мати облікові записи Google.

Форум – найпоширеніша форма спілкування. Форум присвячується будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Програмне забезпечення форумів дозволяє приєднувати файли різного формату.

Особливості використання. Відкрити декілька окремих форумів для роботи окремих груп з метою спілкування під час вирішення поставленого для даної групи завдання. Потім форуми можна об'єднати між собою, а згодом, винести обговорення загальної проблеми проєкту усіма учасниками освітнього процесу у формат вебконференції.

Чат – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативного спілкування людей через Інтернет. Чати бувають: текстові, голосові, аудіо та відео. Найбільш поширений текстовий чат.

Особливості використання. Чат можна запропонувати для проведення дискусій з певної проблеми/теми, сумісної проєктної діяльності, обміну інформацією. Голосовий чат можна використати при вивченні іноземних мов, а також організувати спілкування з носіями мови.

Блог – одна з форм спілкування, яка нагадує форум, де право на публікацію належить одній особі або групі людей.

Особливості використання. Учень / група учнів виконав/ли дане завдання (твір, есе) і розмістив/ли його на власному сайті/блогі. Потім автор блогу дає можливість іншим учням прочитати та прокоментувати розміщений матеріал. В учнів з'являється можливість обговорення й оцінки якості публікації.

Електронна пошта – спосіб обміну повідомленнями між людьми і використовується для організації спілкування вчителя та учня, а також учнів між собою. Повідомлення можуть бути в різних формах: тексти, графіка, звуки, відео.

Анкетування – спосіб опитування учасників освітнього процесу (педагогів, учнів, батьків) про якість дистанційного навчання.

Соціальні мережі, служби обміну миттєвими повідомленнями та мобільні застосунки на кшталт Viber, які дозволяють створювати закриті групи, спільноти, чати, вести обговорення тем, завдань, проблем, інформації.

Перелік онлайн платформ для організації дистанційного навчання учнів початкової школи:

Вчи.ua – міжнародна платформа, на якій дітям початкової школи пропонується вивчати математику в інтерактивній формі. Учні до 16.00 мають можливість у повному обсязі проходити заняття, після 16.00 і на вихідних діти можуть вирішувати 20 завдань.

URL: <https://vchy.com.ua/>

Чудо-юдо – безкоштовний сервіс для дітей молодшого шкільного віку, який надає у вільне користування безліч матеріалів для скачування, в тому числі й авторські розробки

викладачів за різними напрямками.

URL: <https://chudo-udo.com/ot-4-do-6-let>

EdEra – безкоштовний освітній проєкт, який ставить за мету зробити освіту якісною і доступною. У рамках курсів пропонуються інтерактивні лекції, конспекти. На завершення навчання складається іспит. Для використання матеріалів ресурсу потрібно зареєструватися.

URL: <https://www.ed-era.com/courses/>

Duolingo – допоможе вивчити англійську мову. Навчання проходить в ігровій формі і безкоштовно.

BrainBasket Foundation – допоможе освоїти програмування за допомогою візуальних матеріалів. Діти можуть навчитися створювати ігри, анімацію та багато іншого. Користування ресурсом безкоштовне.

URL: <https://brainbasket.org/ru/besplatnyie-uroki-scratch/>

The MetropolitanMuseum of Art – Youtube-канал, матеріали якого допоможуть зануритися у світ мистецтва.

URL: <https://www.youtube.com/user/metmuseum>

Google Клас (Google Classroom) – це безкоштовний сервіс для закладів освіти і користувачів з особистими обліковими записами Google. Він економить педагогам час, спрощує організацію освітнього процесу та спілкування з учнями. Вчителі можуть додавати учнів до курсу самостійно або надсилати їм код для приєднання. Створення курсу займає всього кілька хвилин. Вчителі можуть робити оголошення й миттєво створювати обговорення, а учні – ділитися один з одним ресурсами та відповідати на питання.

Кахут (Kahoot) – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс можна використовувати для виконання завдань на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет, а вчитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання.

ClassDojo – простий інструмент для оцінювання роботи класу в режимі реального часу. Ідея сервісу полягає в тому, щоб допомогти учителям швидко і просто оцінити самостійну роботу учнів, рівень їхньої дисциплінованості.

Classtime – помічник учителя для онлайн-тестування і простеження прогресу усього класу в реальному часі.

LearningApps.org – сервіс для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів, які можуть використовуватися безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи. Метою сервісу є створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін. Блоки (вправи) не включені в жодні конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні уроки чи завдання, натомість їх можна використати у будь-якому доречному методичному сценарії.

Веб-ресурси для дистанційного навчання

Платформа **Moodle** (<https://moodle.org/>) – це безкоштовна, відкрита навчальна платформа, призначена для створення персоналізованого навчального середовища.

Платформа **Google Classroom** ([https://classroom/google.com](https://classroom.google.com)) – це безкоштовний сервіс для навчальних закладів і користувачів з особистими обліковими записами Google. Він економить педагогам час, спрощує організацію навчального процесу та спілкування з учнями. Вчителі можуть додавати учнів до курсу самостійно або надсилати їм код для приєднання. Створення курсу займає всього кілька хвилин. Вчителі можуть робити оголошення й миттєво створювати обговорення, а учні – ділитися один з одним ресурсами та відповідати на запитання.

Zoom (<https://zoom.us>) – умовно безкоштовна платформа, що надає послуги віддаленого конференц-зв'язку. У системі є можливість використовувати вбудований чат, здійснювати демонстрацію екрану комп'ютера або мобільного пристрою, а це дає можливість

використовувати власні презентації, мультимедійний контент чи роботу запущених програм. Також можливо здійснювати запис відеозустрічі з подальшим збереженням на локальному комп'ютері чи у хмарних сховищах. При використанні безкоштовного варіанту, платформа дозволяє об'єднати у відеоконференції одночасно до 100 учасників, але встановлюється обмежений ліміт часу проведення заходу – до 40 хвилин. Цих можливостей цілком і повністю вистачає для організації онлайн-відеоуроків у класі з будь-якою кількістю учнів та, навіть, проведення батьківських зборів. Для організації відеозустрічі необхідно виконати попередню реєстрацію на офіційному сайті. Це можна зробити, пройшовши весь шлях, або використавши дані облікового запису користувача GOOGLE чи соціальної мережі Facebook та встановити на комп'ютер або мобільний пристрій застосунок «Клієнт конференцій Zoom». Його можна завантажити з офіційного сайту або з Play Маркету для мобільних пристроїв. Для учнів достатньо встановити сам застосунок «Клієнт конференцій Zoom». Отримавши запрошення, у якому міститься дата, час проведення, по-кликання, ідентифікатор конференції та пароль (за потреби), учні переходять за покликанням або вводять ідентифікатор, пароль (за потреби) і своє ім'я у відповідні поля програми й отримують доступ до зустрічі. Запрошення генерується автоматично на сайті платформи під час організації конференції, а шляхи передачі цього запрошення оговорюються з учнями та їхніми батьками заздалегідь.

Відеоконференції можна проводити за допомогою Microsoft Teams, Google Meet, Skype тощо.

Classtime – це помічник вчителя для онлайн-тестування і простеження прогресу усього класу в реальному часі.

Реалізація комунікаційної структури здійснюється за допомогою сервісів **Moodle** та **G Suite for Education**.

Moodle – повнофункціональна система організації дистанційного навчання та створення електронних курсів.

G Suite for Education – це безкоштовна платформа з корпоративними обліковими записами для усіх учасників освітнього процесу.

Інструментарієм дистанційного навчання в закладі є використання відеороликів, які розкривають теми шкільної програми, зокрема канал Міністерства освіти України, курси платформ Prometheus, Edera та інші. А також для подання теоретичної частини уроку доцільним є використання варіанту навчального відео – **скрінкаст**, тобто зйомка екрана комп'ютера, на якому відбувається демонстрація презентації з голосовим супроводом та коментарями вчителя(не більше ніж 15 хвилин) .

Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Лабораторне заняття проводиться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій.

До інших видів навчальних занять при здійсненні освітнього процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних проводяться дистанційно у синхронному або асинхронному режимах, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Контрольні заходи з навчальної дисципліни (предмета) включають проміжний (тематичний), підсумковий контролю знань, умінь та навичок, набутих учнем (вихованцем), у процесі навчання.

Усі контрольні заходи можуть здійснюватись відповідно до рішення закладу дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається.

Особливості оцінювання та контролю

Оцінювання – процес встановлення рівня навчальних досягнень учнів в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних програм. Вчитель скоригує календарно-тематичне планування, визначає основний матеріал, що підлягає повторенню або пропедевтиці. Під час організації контролю та оцінювання переконується, що всі зрозуміли базові підходи та правила.

Оптимальним способом оцінювання в умовах дистанційного навчання є оцінювання в режимі онлайн – якщо є технічна можливість, на дистанційних платформах, на яких існує така функція.

Отримання навчальних матеріалів та спілкування між учасниками дистанційного навчання під час оцінювання, що проводиться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимах. Це можуть бути письмові роботи(самостійні й контрольні, перекази, у тому числі окремі тестові, компетентнісні завдання тощо), а також навчальний проєкт, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо.

У разі потреби завдання учнів учитель контролює через будь-який месенджер, що забезпечує відеозв'язок (Zoom, Skype тощо). Оскільки на сьогодні не розроблено єдину систему оцінювання для дистанційної форми навчання, то учасники освітнього процесу можуть використовувати ті засоби, які комфортні для них.

Під час контролю та оцінювання педагог зважає на рівень здоров'я учнів та загальний досвід дистанційного навчання, а також на технічні проблеми, які можуть виникнути під час виконання завдань, тому надає більше спроб і часу на виконання контрольних завдань. Доцільно диференціювати завдання, позначати деякі з них як необов'язкові або рекомендувати їх лише для деяких учнів.

Деяку частину завдань можна не оцінювати, а лише фіксувати факт їх виконання.

Якщо дитина під час дистанційного навчання не мала доступу до Інтернету й цифрових ресурсів, її рівень знань оцінюється після відновлення очного навчання. Якщо дистанційне навчання тривале і є можливість та готовність до співпраці з боку батьків чи законних представників дитини, виконані роботи дитини надсилаються вчителю поштою.

Облік результатів навчання учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства. Результати оцінювання можна фіксувати в електронному щоденнику, якщо такий є, або надсилати дитині індивідуально, використовуючи смс повідомлення, електронну пошту, месенджери, платформи навчання тощо. Оприлюднення списку оцінок для всього класу є недопустимим.

Дистанційне навчання дітей з особливими освітніми потребами

Діяльність дитини з особливими освітніми потребами оцінюється не лише з позиції набутих знань, а насамперед – з позиції прогресивного розвитку.

Для успішної реалізації дистанційного навчання надзвичайно важливим є:

- залучення батьків до консультування щодо особливостей організації процесу дистанційного навчання;
- повторення та актуалізація раніше вивченого матеріалу;
- урахування індивідуальної працездатності дитини відповідно до стану її здоров'я;
- моніторинг динаміки втомлюваності;

- дотримання режиму дня, заснованого на наукових рекомендаціях;%
- спокій, упевненість і позитивні емоції педагогів та батьків.

Орієнтовний графік роботи вчителя під час дистанційного навчання

При дистанційному навчанні учитель значну частину свого часу витрачає на підготовку до уроку та аналіз власної діяльності, тому педагогічна діяльність учителя має такий алгоритм:

- підготовка та розміщення навчальних матеріалів на платформі;
- проведення уроків (з використанням образної платформи та інструментів дистанційного навчання);
- 5-10-хвилинні онлайн-консультації(індивідуальні або в малих групах, перевірка творчих завдань, самостійної роботи тощо);
- рефлексія, підготовка до наступного робочого дня.

Розклад занять

При формуванні розкладу занять на час дистанційного навчання комбінуються різні режими взаємодій:

- синхронний(із застосуванням відео- чи аудіозв'язку);
- асинхронний(із застосуванням відео-, аудіо- чи текстових конференцій, чатів, форумів, миттєвих повідомлень, електронної пошти)
- з використанням доступних підручників, посібників, робочих зошитів;
- з використанням онлайн-ресурсів та сервісів.

Оскільки формування нового розкладу має стосунок до всіх педагогів закладу, то розробляється графік синхронних онлайн-занять на основі вже затвердженого розкладу на навчальний рік, але оптимізується кількість онлайн-зустрічей з більшості предметів. Уроки розпочинаються за тим же графіком, що й передбачені розкладом заняття, проте їх тривалість буде меншою(за умови доповнення їх асинхронними видами навчальної діяльності). Також оптимізується загальний час навчального дня, враховується графік трансляції уроків на телебаченні.

Перелік предметів не змінюється, а деякі з них цілком і повністю переносяться в асинхронний режим взаємодій. Таким чином розклад складатиметься у середньому з 3-4 уроків щодня, які доповнені самостійною роботою над навчальними завданнями в асинхронному режимі.

Облік навчальних занять учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства.

Розклад дзвінків під час дистанційного навчання 5-9 класи

1 урок – 09.00 -09.45
 2 урок – 09.50-10.35
 3 урок – 10.45-11.30
 4 урок – 11.35-12.20
 5урок – 12.40-13.25
 6 урок – 13.30-14.15
 7 урок – 14.25-15.10
 8 урок – 15.15-16.00

Розклад дзвінків 2-4 класи

1 урок – 09.00 -09.40
 2 урок – 09.50-10.30
 3 урок – 10.45-11.25
 4 урок – 11.35-12.15
 5урок – 12.40-13.20
 6 урок – 13.30-14.10

1 клас

09.00 – 09.35
 09.50 – 10.25
 10.45 – 11.20
 11.35 – 12.10
 12.40 – 13.15

Відсутність цифрових взаємодій

Якщо неможливо організувати дистанційне навчання з застосування цифрових технологій, то в такому разі вчитель повідомляє перелік, обсяг, послідовність вивчення тем за наявним в учня підручником, а також переліком завдань, які необхідно виконати для досягнення передбачених результатів навчання. Якщо є змога, то комунікація відбувається телефоном чи поштою, проте основну частину навчальної діяльності учень здійснює самостійно. Після повернення до звичних форм навчання таким учням надається особлива підтримка, складається план індивідуальної діагностики та корекції результатів навчання.

Рекомендації щодо організації дистанційного навчання в умовах війни

1. Зміни до календарно-тематичного планування

В умовах війни та постійних повітряних тривог складно дотримуватись сталого розкладу занять та календарно-тематичного планування. Тому КТП має бути гнучким інструментом в руках вчителя.

Директору школи важливо донести педагогам, що сталі календарно-тематичні плани сьогодні не на часі. Педагог може використовувати свій звичний КТП як основу, а водночас адаптувати та змінювати план, збільшуючи час, наприклад, на повторення матеріалів попереднього року та конкретизацію матеріалу після діагностування (буде особливо корисно на початку навчального року).

Педагогу у календарно-тематичному плані варто:

- обрати теми, які можна перенести на самостійне опрацювання учнями (доцільно сюди включати теми, з яких наявні якісні ресурси);
- ущільнити теми, простіші для засвоєння, і навпаки – визначити ті, що потребують детальнішого вивчення;
- визначити теми, що вивчаються вперше і без яких неможливе засвоєння подальшого матеріалу.

Це допоможе вчителю більш гнучко використовувати календарно-тематичний план в умовах війни.

2. Єдина навчальна платформа

Тривале дистанційне навчання має відбуватись із застосуванням спеціальної онлайн-платформи. Аби дітям та педагогам було комфортно і зрозуміло, важливо, щоб така платформа була єдиною для всієї школи. Це може бути, наприклад, Google Classroom, Moodle або ж розроблена на замовлення закладу освіти платформа. Вчителям у свою чергу важливо надавати зворотний зв'язок учням та налагодити систему оцінювання через чіткі критерії, терміни виконання завдань та запровадження дедлайнів.

Враховуючи те, що дистанційне навчання як освітня технологія потребує системного підходу, школам варто розпочати розроблення повноцінних дистанційних курсів з основних навчальних предметів для 5-11 класів. Перевага повноцінних курсів над наборами навчальних матеріалів у структурованості, покроковому супроводі самостійної роботи учня, наявності системного зворотного зв'язку.

Такі курси можна використовувати під час змішаного навчання, вимушеного дистанційного навчання, для системного застосування технології навчання "Перевернутий клас".

Наявність таких курсів дасть змогу також відкривати класи з дистанційною формою здобуття освіти, актуальність яких зростає.

3. Змішане навчання

В умовах війни організувати змішане навчання може бути складно, втім є інші моделі його організації, які стосуються переважно методів навчання. Усі моделі розподілу навчального часу заняття на синхронний та асинхронний режими є моделями змішаного навчання.

Одним з ефективних методів є “Перевернутий клас”, що стимулює учнів бути активними учасниками освітнього процесу. Для навчання учнів в асинхронному режим можуть застосовуватися діяльнісні методи навчання, покрокові інструкції для самостійної роботи.

4. Діяльнісні методи навчання

Забезпечити різноманітність пізнавальної діяльності та зацікавити учнів педагогу допоможуть проєктні, пошукові, дослідницькі завдання. Як правило, основна частина таких завдань виконується учнями в асинхронному режимі.

Одним з різновидів організації такого навчання може бути системне застосування технології “Перевернутий клас”, що передбачає надання учням завдань для ознайомлення ними з новим матеріалом до того, як його пояснюватиме вчитель на уроці. Це може бути перегляд відео, розбір практичних проблемних ситуацій, опрацювання навчального тексту та перетворення його в іншу форму – таблицю, інфографіку графіки, діаграми, тести тощо. У такому випадку роль учителя і сам формат уроку змінюється. Учитель створює умови для того, щоб підвищувати активність учнів на уроці. Вчитель з дітьми на уроці можуть обговорювати питання, які сформулювали учні після перегляду відео, разом створювати ментальну карту, моделювати, дискутувати тощо. При цьому опановувати новий матеріал варто лише після обговорення виконаних завдань, зворотного зв'язку від педагога або взаємооцінювання виконаних завдань.

Запропонована модель є варіантом змішаного навчання, оскільки учні половину матеріалу опрацьовують у дистанційному форматі самостійно.

5. Самостійне опрацювання матеріалу

Самостійне опанування учнями матеріалу під час дистанційного навчання в умовах війни має свої особливості.

Педагогу варто розділити матеріал на логічні тематичні блоки. Це допоможе дітям навчатися самостійно. Разом з тим вчителям важливо надавати дітям максимально чіткі інструкції щодо опанування кожного блоку матеріалу та критерії для самостійного оцінювання результату.

Важливо пам'ятати, що самостійна робота повинна мати чітке матеріальне втілення – продукт. Це може бути таблиця, графіки, понятійне поле, текст іншого стилю, інфографіка, малюнок, низка виконаних вправ тощо. Завдання можуть стосуватися як усього обсягу матеріалу, так і його частини.

Усні традиційні завдання (переказ матеріалу чи відповіді на питання) є неефективними для самостійного навчання.

6. Відстеження динаміки навчальних досягнень

Не дивлячись на війну, відстежувати навчальні досягнення учнів важливо і необхідно. Для цього вчителям варто розробити завдання для діагностики. Зробити це педагоги можуть, добираючи завдання за темами та очікуваними результатами. Разом з тим кожен вчитель з власного досвіду знає, які є “чутливі” точки засвоєння тієї чи іншої теми. Насамперед їм необхідно приділяти найбільше уваги, включати такі завдання до діагностичних робіт.

Відстеження динаміки навчальних досягнень учнів дасть змогу педагогам вчасно діагностувати можливі освітні втрати та вчасно на них реагувати. Для діагностування освітніх втрат варто у першу чергу визначити пропущені теми, розробити завдання для оцінювання навчальних досягнень, проаналізувати результати. Після цього – розробити плани подолання освітніх втрат: колективні, групові або індивідуальні. Такі плани можуть включати самостійну роботу учня, консультації вчителя, виконання завдань у групах.

7. Співпраця з батьками

Співпраця педагогів з батьками – важлива складова успіху та якості дистанційного навчання учнів. Втім варто пам'ятати, що співпраця не означає перекладання на батьків роз'яснення матеріалу чи виконання завдань. Тут важливою є роль вчителя. Батьки ж зі свого боку можуть мотивувати дітей, підтримувати їх та допомагати організувати самостійну роботу, створити умови для самоконтролю і самооцінювання.

В умовах дистанційного навчання найбільше уваги слід приділити співпраці з батьками учнів початкової школи, оскільки саме вони організовуватимуть навчання своїх дітей, принаймні у перші місяці. Варто розповісти, як відбуватиметься навчання, узгодити розклад навчальних занять, роз'яснити, як працювати з навчальними платформами та платформами для організації відеоконференцій, як поводитися самим та допомогти дітям у випадку повітряної тривоги. Батькам також варто надати доступ до онлайн-платформи, через яку здійснюється дистанційне навчання.

Рекомендації щодо організації викладання навчальних предметів в умовах воєнного стану:

Історія та громадянська освіта

Навчальний зміст цієї галузі в умовах війни варто оптимізувати, щоб зменшити навантаження на учнів. Насамперед ідеться про скорочення обсягу текстів для читання, оскільки дітям, які перебувають у стані тривалого стресу, важко довгий час утримувати увагу. З огляду на це читання підручника доречно замінити усною розповіддю, переглядом відеоматеріалів, інтерактивними заняттями, роботою над творчими та мікродослідницькими проєктами.

Добираючи навчальний матеріал, вчителю варто фокусуватися на сюжетах, що дадуть учням глибше розуміння історії боротьби українського народу за незалежність і своє майбутнє. Для прикладу подавати ті сюжети, на яких можна продемонструвати міць і незламність України, готовність протистояти ворогу навіть у найскладніші часи. Стануть у пригоді й теми та завдання, спрямовані на осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям України, між світовими, державними та регіональними процесами.

На вчителів історії сьогодні, як ніколи, лягає відповідальність за розвиток в учнів критичного та системного мислення, медіаграмотності. З огляду на це варто запровадити п'ятихвилинки, під час яких розглядатиметься один із видів когнітивних викривлень, методів пропаганди чи маніпуляції, перевірятиметься на їх предмет якась новина. Добирати контент для таких вправ потрібно відповідно до віку та психоемоційного стану учнів, зважаючи на те, що певна інформація чи візуальні матеріали можуть налякати чи засмутити учнів.

Окремо слід приділити увагу розвитку громадянських компетентностей учнів. Під час уроків і розмов вчителів слід формувати свідому громадянську позицію дітей. Взаємодопомога, волонтерство, протидія ворожій пропаганді, підтримання власного емоційного ресурсу є важливими складовими успіху в боротьбі з російськими загарбниками.

Старшокласників доречно бодай побіжно ознайомити з міжнародним гуманітарним правом. Наприклад, скористатися посібником «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право в закладах освіти», що містить навчально-методичні матеріали для проведення уроків у 8–11-х класах.

Мова та література

Під час вивчення цих навчальних предметів учителю варто зосередити роботу навколо чотирьох видів мовленнєвої діяльності — слухання й говоріння, читання та письма. Це стосується і класів, де здійснюється навчання за Державним стандартом базової середньої

освіти 2011 року, і так званих пілотних класів, які навчаються за Державним стандартом базової середньої освіти 2020 року.

Орієнтування на види мовленнєвої діяльності, а не на конкретні теми чи твори сприятиме підтримці навчальної ініціативності, самостійності та відповідальності учнів, що є основою вміння вчитися.

Добираючи навчальні завдання, вчителю бажано уникати одноманітності, репродуктивності, натомість збільшивши кількість завдань творчого спрямування, щоб сприяти вивільненню позитивних емоцій, підтримці віри дітей у власні сили й можливості.

Математика

Вчителям доречно виділити час на повторення і систематизацію вивченого раніше навчального матеріалу. Академічна свобода дає можливість вчителю змінювати порядок вивчення тем шкільного курсу математики. Тому для оптимізації навчального часу педагог може об'єднати певні теми, скоротити їх зміст, а натомість акцентувати увагу на базових знаннях і вміннях, формування яких передбачене нормативними документами, що регулюють сферу освіти.

Подавати навчальний матеріал з математики доцільно у синхронному режимі, забезпечивши відеозапис заняття для дітей, які не змогли долучитися до уроку. Коли ж учитель не має такої можливості, учням можна запропонувати відеоуроки відповідної тематики, доступні в Youtube або на спеціалізованих освітніх платформах. Для закріплення навчального матеріалу, яке найчастіше відбувається шляхом розв'язування вправ і задач, учням варто надавати знімки екрану (скріншоти) розв'язаних типових завдань до теми, що вивчається.

Для контролю та коригування навчальних досягнень учнів/учениць можна використовувати комп'ютерне тестування за допомогою доступних навчальних платформ (MOODLE, Google Classroom, Microsoft Teams тощо).

Природничі науки

Користуючись педагогічною автономією, кожен вчитель може провести «ревізію» навчальної програми та визначити теми, що достатньо легко засвоюються учнями, і такі, що потребуватимуть додаткових зусиль. При цьому варто виділити теми, без яких неможливе розуміння змісту предмета в наступних класах та, відповідно, перерозподілити години.

Практичну частину навчальних програм (експериментальні, практичні, лабораторні роботи тощо) можна розділити на дві частини:

- віртуальну (маючи відповідний контент, вчитель може проводити з учнями онлайн-заняття або давати як самостійну роботу вдома);
- домашню (в такому випадку можна використовувати підручні матеріали, що є в кожної дитини вдома, вчителю ж важливо створити для учнів чіткі алгоритми з обов'язковими настановами з безпеки життєдіяльності).

Така «ревізія» допоможе також визначитися з можливістю проведення інтегрованих уроків. Це сприятиме формуванню в учнів бачення цілісної картини світу.

Під час навчання важливо врахувати проведену «ревізію» при плануванні занять в синхронному та асинхронному режимах. При цьому синхронний режим (онлайн-заняття) доцільно використати для консультацій, обговорень найбільш складних питань, проведення віртуальних експериментів, лабораторних, практичних робіт.

Застосування технології «перевернутий урок» буде корисним для опанування учнями навчального матеріалу в асинхронному режимі. Для посилення формування стійкого інтересу учнів до природничих наук, навичок розв'язування проблем, застосовуючи отримані знання в реальному житті, учням можна запропонувати завдання творчого,

дослідницького характеру. Ця робота може бути організована в рамках самостійної дослідницької та проєктної діяльності з онлайн-обговоренням результатів.

Особливого значення наразі набуває робота з формування навичок критичного мислення в учнів. Для цього можна використовувати технологію розвінчування міфів, фейків. Наприклад, взявши тему «Біологічна зброя: птахи, що разносять вірус, спрямований на знищення певного етносу».

Залучення до домашніх експериментів, лабораторних, практичних та творчих робіт, проєктів батьків учнів та інших членів родини (ступінь залученості варто визначити заздалегідь) сприятимуть у цей непростий час згуртованості та зниженню психологічного напруження всіх залучених.

Інформатика

В курсі інформатики практично у кожному класі є теми, пов'язані з інформаційною безпекою, медіаграмотністю та цифровим громадянством. Тому в умовах війни вчителям слід більш детально розглянути з учнями питання безпечного користування пристроями та обліковими записами у соціальних мережах, критичного оцінювання інформації, розпізнавання фейків і маніпуляцій тощо.

Одним із варіантів включення тематики кібербезпеки може бути створення інформаційних продуктів у різних програмних середовищах (текстові документи, презентації, графічні плакати, анімації, вебсторінки, відеоролики, програмні проєкти тощо). Цифрова творчість може стати для учнів інструментом для вираження власних емоцій. При цьому варто уникати загрозливих сюжетів, нагадувань про активні військові дії, а радше фокусуватися на безпеці, майбутньому, захисті, взаємопідтримці тощо.

Якщо вчитель відчуває, що учні готові до засвоєння нового матеріалу, можна вивчати нові теми та програмні засоби, в іншому ж випадку — обмежитися відпрацюванням навичок роботи у знайомих програмних середовищах. Основний акцент слід зробити на розвитку громадянської та соціальної компетентностей, критичного й системного мислення, здатності логічно обґрунтовувати позицію, творчості, ініціативності, вміння конструктивно керувати емоціями.

Здоров'я, безпека, добробут/Основи здоров'я

Відновлення навчання з предметів «Здоров'я, безпека та добробут» (5 клас пілотних шкіл НУШ) і «Основи здоров'я» (5-9 класи) доречно розпочинати з опрацювання або ж повторення тем, які стосуються емоційного здоров'я.

Тематику безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях, допомоги собі та іншим варто повторювати з учнями відповідно до їхнього віку та потреб. Це можна робити при опрацюванні тем щодо соціального здоров'я, у яких увага присвячується вивченню чинників, що впливають на соціальний добробут людини та правил безпечної поведінки у навколишньому середовищі.

Важливим результатом навчання за визначеними напрямками є формування в учнів життєвих умінь, зокрема щодо ухвалення рішень, розв'язання проблем, розвитку творчого та критичного мислення, комунікації, самооцінки та почуття гідності, протистояння негативному психологічному впливу, подолання негативних емоцій та стресу, а також співчуття і відчуття себе громадянином.

Мистецтво

Складні соціальні та психологічні умови життя на теперішньому етапі потребують нових підходів у роботі.

Оскільки предмети художньо-мистецького циклу мають потужний терапевтичний потенціал, їх проведення має стати засобом гармонізації психологічного стану всіх учасників освітнього процесу. Варто розпочинати уроки з мотивувального неформального спілкування, знайомства з новими учнями для їх швидшої адаптації в колективі.

На заняттях важливо максимально диференціювати форми практичних завдань, побудови процесу сприйняття візуального матеріалу на виключно життєствердних позитивних зразках мистецьких творів.